

UJ KELET

Budapest

Diszár 2 II e 8

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (vult Brassai
ucca) 10. szám. Telefonszám: 9-77
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Félévre 600 lej
Negyedévre 320 lej
Egy hónapra 110 lej

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egy évre 10 dollár
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)
Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

la, 1931. október 7.
őjárás, hírek. 5: Min-
ngverseny. 6.15: Olasz
A cifra szür. Gyórfy
a. 7.20: Grammofón-
a György és Kazacsay
9: Szász Ila vig estje.
zés, időjárás, hírek,
ria Terézia 1. honvéd.
erseny.
ettárszleték. 22: Tán-
perettrésztetek.
Fuvolazene.
Lóránd Edith hegedu
senye. 21.15: Háborus

Szardíniai népdalok.
nczene.
shár-zene. 20.15: Nép-
21.15: Schubert-dalok
zene.
entelli: Nyári vihar
etti: Lammermoori L.
rmónikus hangv.
Grammofón.
dalmotivumtól a szim-
nczene.

k, október 8.
Cretzoiu operaénekesnő
fónikus zenekar.
Hangverseny. 9.30: Hi-
ngszó. 12.05: Grammo-
2.25: Hírek. 1: Pontos
2.45: Hírek. 4.10: A
megmászása. Csikay
4.45: Pontos időjelzés,
A m. kir. földművelés-
rádióelőadásorozata.
szalónzenekar hangv.
ktatás. 6.45: Ifj. Sárny
enekarának hangverse.
Operaház előadásának
előadás szinlapjának
A m. kir. Operaház első.
se. Verdi: Traviata. —
Időjárásjelentés. Majd:
ettjének hangversenye.
k London-novella.
fónikus hangv.
filharmónikus hangv.
Farka est.
odern olasz zene.
30: Szimfónikus hangv.
runk zenéje.
Versek.
önnnyü zene. í
Szólisták hangv.
Mascagni opera.
verseny.
rgonaverseny.
órakoztató zene.
vermeknap.
z. 19.05: Szórakoztató

renek. 22.05: Népszerű
5: Jazz. 24.30: Hava

rdetések
lvü főiskolai hallgató
szál koszt, vagy lakás
adna. Ajánlatokat „Biz-
igére a kiadóba kér.

ási intézet vezérkép-
elyéneket, kik üzlet-
oznak magas jutalék
ok „Secretariat” jeli-

szerező, hat éves nagy
állást keres. Vidékre is
ltételekkel, kisegítést is
óban.
hallgató. német héber an-
ákat adna szerény dija-
óban.
rni házhoz megyek. Özv.
m ucca 10.

né Vegetárius Étterme
Ferdinand (Wesselényi
a Szappan ucca felől.
vegetárius ételek. Fi-
s. Nagyon olcsó árak.
vendéglősök, cukrászok!
téli almát, diót, geszte-
tet detail mennyiségben
szállít a Berger cuk-
ól.
Kentniss der deutschen
tunde gegen Kost und
Administration.

Mi is történt azzal a fazékkal?

Vajjon mi történt Lafontaine belga szenátorral Bukarestben?
A bukaresti szocialisták nyílt gyűlésen kiáltották világra, hogy az Interparlamentaris Unió agg elnökét, fiatal vasgárdisták támadták meg fényes nappal az uccán, Jurván szidalmazták, ütlegelték, ősz bajuszát megrángálták és a kalapját letörték a fejéről.
Közvetlenül a gyűlés után megjelent a miniszterelnökség hivatalos kommunikéje, hogy egy szó sem igaz az egész incidensből.
Mit tehetek erre a lapok? Megírták, hogy Lafontaine szenátort megverték és nem is verték meg.
Am, hogy az ügy még komplikáltabb legyen, Lafontaine szenátor levelet intézett Jorga miniszterelnökhez, amely szerint a vele történt jelentéktelen incidenst csak a rosszindulatú sajtó tuzolta el, az ő lelkében nyomot sem hagyott az eset.
Muszáj arra az asszonyra gondolni, akit beperelték, hogy összetörve adta vissza a kölcsönkért fazekat és így védekezett:
— Először is nem is kaptam kölcsön-fazekat, másodsor is, amikor kaptam, már össze volt őrve és harmadszor is egészben adtam vissza.
Valahogy így vagyunk a Lafontaine-ügygel is.
Először megverték, másodsor nem verték meg, harmadsor: nem is fáj a verés.

Bratianu György talált egy programot

Bratianu György gondolt egy nagyot és az első szótól az utolsóig átdolgozta eddigi pártprogramját. Azt mondják a beavatottak, hogy ez az új program egyenes szenzáció. Ilyen még nem is volt Romániában. Egy olyan program, amely sokkal jobban balra tolja Bratianu György pártját, mint ahogy azt egy polgári párt egyáltalán megethetné.
Nem vagyunk sem meghatva, sem megijedve ettől az új programtól.
Csak egy kicsit meg vagyunk lepve.
Nem Bratianu György balatolódásán csodálkozunk, hanem azon, hogy ez eddig senkinek sem jutott eszébe. Pedig milyen kézenfekvő dolog. Minden országban van egy progresszív és radikális polgári párt, egy halom szavazóval és Romániában eszébe sem jutott senkinek, hogy milyen jó pártot lehetne csinálni ezzel a programmal.
Bratianu György jött rá először, hogy unalmas dolog ugyanazt a dolgot más formában szüntelenül mondogatni a választóknak. Kell mondani valami egészen újat. Meglepetően progresszív és borzalmasan radikálisat. Ezzel a két új szóval el lehet indulni országszerte új híveket toborozni.
Valóságos Kolumbusz tojása. Csak két szó az egész. Még csak komolyan se kell venni. Mert melyik pártnak jutott már eszébe Romániában, hogy komolyan is vegye a programját? A fő, hogy a program ujszerű és meglepő legyen. Mert Bratianu Györgyből ugysem lesz sem progresszív, sem radikális.
Talán Bratianu Jonel „liberális” volt? Mégis ő volt a liberális párt elnöke. Miért ne alakíthatna akkor a fia egészen baloldali pártot?

A helyzet rosszabbodik

Hetek óta világraszóló tervek röpködnek a levegőben a világválság enyhítése érdekében. Valóságos ötletinfláció borította el a világot, mely közben halálosan vergődik önon káoszában. Ujabb moratórium-tervek, washingtoni megbeszélés, német-francia gazdasági együttműködés, nemzetközi pénz kibocsátásának ötlete jelzik annak az idegességnek és kapkodásnak utját, mellyel a válság lapját lecsapni igyekeznek a hivatásos világmentők.
A válság azonban nem reagál ezekre a medicinákra, sőt ellenkezőleg: egyre, szinte óránként mélyül és terebélyesedik.

A Banca Nationala ismét felemeli a visszleszámitolási kamatlábat?

Bucuresti-Bukarest október 8. Argetoianu pénzügyminiszter tegnap este hosszas megbeszélést folytatott Mihail Manoilescuval, a Banca Nationala kormányzójával. Beavatott helyről származó értesülések szerint a külföldi jegybankok példáját követve a jövő héten a Banca Nationala is fel fogja emelni — valószínűleg kilenc százalékra — a visszleszámitolási kamatlábat.

A kormány lapja a kommunistákat gyanúsítja Lafontaine inzultálásának inszcenálásával

A belga szenátor levelet intézett Jorgához, amelyben kijelenti, hogy a történetek nem hagytak nyomot a lelkében

Bucuresti-Bukarest, október 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Miután a La Fontaine belga szenátor, az interparlamentaris unió elnöke ellen elkövetett támadás híre a kormány minden titoktartása ellenére napvilágra került, most már a kormány is kénytelen foglalkozni az inzultussal. A szocialisták ismeretesen kemény hangon tiltakoztak a történetek ellen követelve, hogy az interparlamentaris unió román résztvevői a nyilvánosság előtt deza-vaúlják a tetteseket és követelték, hogy a kormány szigorú szankciókkal bélyegezze meg az ősz külföldi vendég bántalmazását.
A Neamul Românesc, Jorga professor lapja, amely egyúttal a kormány hivatalos szöcsöve is ma hosszabb cikket szentel az incidensnek. A lap mindenekelőtt is leszögezni kívánja, hogy a tetteseket két órával az inzultus elkövetése után már letartóztatta a rendőrség. A továbbiakban azt állítja a kormány lapja, hogy a La Fontaine elleni támadástól a kommunisták sem voltak teljesen idegenek. A Neamul Românesc szerint tetleges inzultus nem igen történt s az incidenst éppen La Fontaine kívánságára nem hozták nyilvánosságra, mert a belga delegáció elnöke kijelentette, hogy nem áll szándékában azonosítani a román ifjúságot, vagy a román közvéleményt azokkal, akik őt megtámadták. Ezért maradt el az incidensnek a román interparlamentaris delegáció részéről való nyilvános megbélyegzése is. Természetes

azonban, hogy az összes fórumok mély sajnálatuknak adtak La Fontaine előtt kifejezést.

Eddig a hivatalos verzió, amelynek az kölcsönöz különösebb érdekességét, hogy a miniszterelnökség tegnap még hivatalos kommunikéban tagadta, hogy egyáltalában történt volna valami. Nem hisszük, hogy ez a módszer, amellyel a kormány eltussolni igyekszik a belga delegáció elnökével szemben elkövetett szégyenteljes támadást, célravezető volna s hogy alkalmas lenne arra, hogy elvegye néhány tultempamentumoz ifjú kedvét hasonló kilengésektől. Az interparlamentaris unió elnöke mindenesetre igen elegánsan viselkedett. Nemesak, hogy nem vitte a kongresszus elé a vele történetet, de a nyilvánosság előtt is leszögezte, hogy nem tulajdonít nagyobb fontosságot az inzultusnak.

Levelet intézett Jorga miniszterelnökhez, amelyben a belga képviselő kijelenti, hogy egy vele történt jelentéktelen incidenst csak rosszakarattal lehet úgy beállítani ahogyan ezt egyes sajtóorgánumok teszik és a nyilvánosság előtt kívánja leszögezni, hogy a történetek semmilyen nyomot nem hagytak lelkében a román nép s a román állam iránt, amely részéről a legmelegebb vendégszeretben és meg nem érdemelt elismerésben volt része. Kívánatosnak tartja, hogy úgy mint ő, mindenki térjen napirendre az incidens fölött.

A biztonságos Franciaország összes tőzsdéin pár nappal ezelőtt valóságos pánikhangulat vett erőt. Egy héttel azután, hogy az egész francia sajtó önhittén regisztrálta Laval és Briand berlini látogatásának „eredményeit” — és a német-francia együttműködést, mint egyedül üdvözítő csodaszert állította a világ közvéleménye elé.
A font árfolyamának lejtőjén most már az északi valuták kikezdehetetlenek hitt aranyértéke is megindult. A svéd korona és a dán pénzegység is. A francia nagyipart finanszírozó fináncctőke fejvesztetten vonul ki a termelésből. Ez pedig azt jelenti, hogy rövidesen a francia élet is meg fog ismerkedni a munkanélküliség rémével.

A helyzet tehát rosszabbodik. Az ötletek nem segítenek. És valószínűleg azért nem segítenek, mert a világválság diagnosztái téves utakon járnak. A felületen jelentkező rendellenességek után indulnak, ahelyett, hogy az organizmus alapvető megbetegedésének kórokozóit kutatják fel. Holott kétségtelen, hogy szervek

bajjal állunk szemben, nem pedig holmi felületi betegséggel. Csak ezzel magyarázható, hogy a legötletesebbnek látszó kezelési módok sem segítenek; ellenkezőleg: csak újabb romlás, a válság újabb árral való felduzzasztását eredményezik.

Pedig a tél egyre jobban közeledik, a nyomor türelmetlen szava egyre artikulálatlanabb. Most már nem ötletekre, hanem cselekedetekre volna szükség. Ha kell: operatív beavatkozásra, mely a betegség fészékig nyul le és eltávolítja onnan az egész organizmust elmergező fekélyt.

Ha így megy tovább, akkor a sok egymásnak ellentmondó mentőötlet között el fog veszni a lényeg, — el fog veszni a gyors segítés lehetősége. A nemzetközi helyzet gyors rosszabbodása és romlása a legégbekiáltóbb mementó az ötlet-infláció ellen. Nem erre van szükség, hanem cselekedetekre. A gordiusi csomó kettévágására. Le kell számolni a világháború okozta bajok következményeivel és okával s a világ felett nemcsak a fegyverek, hanem a Pénz és a Munka békéjét is szét kell terjeszteni.

VILÁG TŰKRE

Az amerikai krízis számokban

Az utóbbi hetek eseményei a gazdasági helyzet keltette általános idegességét Amerikában még jobban növelte. A newyorki Federal Reserve Banktól állandóan újabb és újabb arany mennyi ségeket vonnak el, ami kétségtelen jele, hogy a tőke Amerikával szemben is bizalmatlan. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a Federal Reserve Bank aranytartaléka megingott, vagy hogy a dollár nem az a szilárd valuta, mint ami volt, azonban jellemző, hogy az arany elvonása sokkal gyorsabb tempóban történik, mint ahogy azt várják s ennek nagy befolyása van a tőzsdére és az általános gazdasági és pénzügyi helyzetre. Ha az amerikai bankok még mindig ugyanolyan helyzetben volnának, mint még tavaly ilyenkor, akkor könnyebben viselné el az amerikai közgazdasági élet a minduntalan ismétlődő bankösszeomlásokat, azonban az utolsó napok eseményei megmutatták, hogy a nagybankok pozíciója is megöngült és a további kurzusvesztések azokra a pénzügyzetekre is hatással lennének, amelyek eddig érintetlenek voltak.

Figyelembe kell venni, hogy a Federal Reserve Bank kötelekébe tartozó bankok értékpapírok ellenében adnak hitelt az egyes vállalatoknak. Hatmilliárd dollár kihitelezett összeg az, ami vel ezekben a bankokban az egyes vállalatok tartoznak. Az a fedezet pedig, amelyet erre a hatmilliárd dollárra nyújtottak, minden nap többet veszít értékéből. A bankok, hogy mobilitásukat megőrizzék, kénytelenek a hitelek korlátozni, aminek az a következménye, hogy megrendülnek azok a vállalatok, amelyek a bankoktól hitelt kaptak. Ez pedig újabb árfolyamvesztésekre vezet s nemesak a fizetésképtelen vállalatok, hanem a fizetésképtelen bankok száma is szaporodik.

Szeptember első hetében tizenhárom második hetében huszonegy és a harmadik hetében harmincegy bank zárta le pénztárait. A bankok súlyos helyzetét a tőzsde is megmutatja s az alábbi kimutatás mindennél jobban igazolja, hogy Amerikában, amelyre mindannyian úgy tekintünk, mint a reményesség forrására és az utolsó mentővára, szintén nem minden fené-
kig tejföl. A newyorki tőzsdén a bank részvények árfolyama az utolsó héten egy harmadával csökkent és az 1931 október 1-i kurzusok mélyen alatta vannak azoknak a már alacsony kurzusoknak, amelyeken a papírok még 1930-ban is, tehát a nagy börzécrach után is gazdát cseréltek.

A Bank of Amerika részvényeit 1930 januárban 131 dolláron jegyezték. Ez év augusztusában 41 és fél dolláron és most október 1-én 31 és egynegyed dolláron.

A Banker Trust részvényei a múlt év januárjában 135 doláros kurzusra estek, amely az idén augusztusra 89 és fél dollárra, szeptemberben 81 és háromnegyed dollárra és októberben 59 és fél dollárra csökkent.

A Chase National részvényei a múlt évi 157 doláros és a szeptemberi 55 doláros árral szemben októberben 39 három nyolcad dolláros kurzuson kerültek jegyzésre.

Az egyik legtekintélyesebb intézet a Guaranty Trust részvényei a múlt évben még 677 dollárba kerültek, az október 1-i jegyzés 266 dollár.

Egyetlen bank sem vonhatta ki magát ez alól a kurzuslemorzsolódás alól, azonban még nagyobb az árfolyamveszteség az ipari és vasuti papiroknál. Hogy csak nálunk is ismert részvényeket soroljuk fel, a pensilvaniai vasut részvényeinek 1930-ban a legmagasabb árfolyama 86 ötnyelcad dollár volt, a legmélyebb pedig 53 dollár, október 2-én ugyanezt a részvényt 32 és fél dollárért jegyezték. A Radio Corporation az 1930-as 68 dolláros kurzusról 11 dollárra esett. Az ismert vasipari részvény az U. S. Steel a tavalyi 200 dolláros kurzusával szemben október 2-án 23 és fél dolláron állt. A General Motor 54 dollárról esett le 23 dollárra, a Standard Oil pedig 83 dollárról 29 ötnyelcad dollárra.

Minden ellenkező törekvés dacára, Amerikában is egyre több üzem kénytelen alkalmazottainak a fizetését leszállítani. A Pacific vasutnál és a General Motornál ismételtlen leszállították a fizetéseket, még pedig 10—25 százalékkal.

A krízis tehát világjelenség, amely alól Amerika sem vonhatja ki magát.

Ezek a beszédes számok azt is igazolják hogy nálunk a helyzet aránylag sokkal jobb és semmi értelme sincs most idegen valutába, ha minőgyárt az aránylag legjobban dollárba is átmenteni a vagyont.

Aki tőkét von el a nemzeti termeléstől s aki azt hiszi, hogy az általános gazdasági krízis hatása alól így kivonhatja magát, az nem igen találhatja már meg a számítását külföldön sem, mert a bizalmatlanság ezt a krízist csak növeli és általánossá teszi.

Berlin rendőrfőnöke a zsidó ifjak önvédelmét követeli

Berlin, október 8. A napokban megjelent Berlinben a Berliner Jüdische Zeitung című újság első száma, amely feladataul tüzte ki a zsidó érdekek védelmét. A lap szerkesztője Curt Kramarszki. A Jüdische Zeitung első száma érdekes beszélgetést közöl Grzesinszki berlini rendőrfőnök és a lap munkatársa között. A rendőrfőnök a többek között a következőket jelentette ki:

— A rendőrség kötelessége az egész lakosságot megvédelmezni a politikai betyárkodás ellen. Fájdalom lehetetlen volt megakadályozni a Kurfürstendamban lezajlott támadásokat. Nem állíthatom, hogy a támadások nem fognak megismélni, jóllehet a rendőrség minden intézkedést megtett a bandák azonnal való megfékezésére. Berlin azonban négy milliós város ahol garantálni lehet a rendőrség gyors és energikus beavatkozását, de minden polgár mellé nem lehet rendőrt állítani. Eppen ezért ajánlom, hogy az ifjuság képezze ki magát a támadások elhárítására. Naponta a Gunewald mellett utazom és van alkalmam látni a zsidó ifjak sportgyakorlatait. Nagyon örülök ennek, mert tudom, hogy legjobban ha a zsidó fiatalberek az ilyen csirkefogókat mőresre tanítanak.

Egyébiránt nemcsak zsidóknak feladata az antiszemitizmus kulturszégene ellen harcolni. Ez elsősorban a nemzsidók kötelessége. Nem szabad túrnunk országunkban efféle szegény teljes botrányos állapotokat.

— Oroszországban hároméves élelmiszertermelési tervet bocsátottak közre. Londonból jelentik: Oroszországban hároméves élelmiszertermelési tervet bocsátottak közre. A manifesztum megállapítja, hogy a parasztok rablógarázdálkodást folytatnak, különösen a marhaállománnyal. A terv nagyarányúvá akarja kifejleszteni a háziipartermelését. 1933-ban háziipartermelésből 700 ezer kg. húst és 200 ezer darab bört vár a szovjet.

Select Mozgó Mai kezdettel mutatja be Select Mozgó Bécsben szerettem egy kislányt...

Végtelen kedves bécsi vigjáték, a főszerepekben: Gretl Theimer és Werner Fuetterer

Sikkasztás miatt husz évi kényszermunkára ítélt egy kapitányt a bukaresti hadbíróóság

A súlyos ítéletet a vádlott távollétében mondotta ki a hadbíróóság

Bucuresti-Bukarest, október 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). A bukaresti hadbíróóság tegnap ítélezte Alexe Niculescu kapitány bűnperében, akit a katonai ügyesség közpénz elikkasztásával és ültegeléssel vádolt meg. A vádirat szerint Niculescu kapitány, aki a második pionirezred tisztje volt, 1922 és 23. években 83 ezer 926 lej sikkasztott el az ezred pénztárából, ezenfelül pedig megvert két soffört.

Bevezették ellene az eljárást, ám a tiszt közben ismeretlen helyre távozott el.

Az évek óta húzódo ügyben a bukaresti hadbíróóság végül is tárgyalást rendelt el, amelyen a megvádolt kapitány nem jelent meg. Pela alezredes, királyi ügyész vádbeszéde alapján a hadbíróóság husz évi kényszermunkára ítélté el a sikkasztó katonatisztet.

Román petróleum címén szovjet termékeket szállítottak ki a konstancai kikötőből

A konstancai esküdtek felmentettek egy újságíró, aki a kikötő parancsnokát vádolta meg a szovjetáru kicsempészésével

Bucuresti-Bukarest, október 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). Vasile Burlan konstancai hírlapíró az elmúlt év novemberében feltűnést keltő cikkeiben támadta Popescu tengernagyot, a konstancai kikötő parancsnokát. Az újságíró szerint Popescu elnézése miatt többször megtörtént, hogy a konstancai kikötőből román petróleum címén Szovjet-Oroszország petróleumtermékeit exportálták külföldre. Popescu tengernagy rágalmazás miatt beperelte az újságíró, s az ügy a konstancai esküdtszék elé került.

A tárgyalás során a megvádolt újságíró hosszasan ismertette vádjainak történetét, rámutatva arra, hogy a kikötőben történt üzemek miatt Románia elveszítette külföldi felvevő piacainak egy tekintélyes részét. Spanyolország is felbontotta Romániával kötött szerződését.

Moiseianu főügyész vádbeszéd helyett bejelentette, hogy Popescu tengernagy visszavonta az újságíró ellen tett feljelentését. Ennélfogva az esküdtek belátására bizza annak eldöntését, hogy milyen ítéletet hozzanak. Kihallgattak tanuként egy Urseanu nevű újságíró, aki elmondta, hogy Popescu tengernagy sehogysem tudta megérteni, hogyan juthatott a petróleum-ügy az újságírók tülehez, miután csak két személy tudott róla. Ezek után az esküdtek természetesen felmentették az újságíró, a rágalmazás vádjá alól.

Ejjeli háboru a berlini újságpaleták ellen

Extrémista elemek a Scherl- és az Ullstein-cég 30 fiókjának kirakatát rombolták össze. A rendőrség őrzi az újságkiadó cégek helyiségeit

Berlin. A szélső extrémista elemekhez tartozó egyének tegnap éjjel általános rohamot intéztek a Scherl- és Ullstein-újságkiadó cégek fiókjai ellen. Éjjel 12—1 óra tájban az újságkiadócégeknek több mint 30 fiókját rohamozták meg és a cégek kirakatablakait bezúzták. Kétségtelenül előre meghatározott terv szerint hajtották végre az újságpaleták ostromát és oly gyorsan s meglepőfésszerűen követték el tettüket, hogy csak egyetlenegy esetben sikerült a tettest letartóztatni. Minden egyes támadásban két-két személy vett részt. A zavargók kerékpáron érkeztek az újságkiadó cégek fiókjai elé, ott hírtelen megálltak és bezúzták az ablakablakokat. A következő pillanatban azután eltűntek. A rendőrség annyit sem tudott megállapítani, hogy milyen csoportok követték el az éjszakai támadást. Az egyetlen letartóztatott személy kihallgatása nem vezetett eredményre. Abból a tényből kifolyólag, hogy

a Scherl-cégnek számos kirakatát törték be, arra következtetnek, hogy komunisták a tettesek, valamint az a körülmény, hogy két esetben a „Rote Fhane” újságpaletájába volt csomagolva az a hatalmas ködaráb, amellyel bezúzták a kirakatokat, erre enged következtetni, másrészt azt is megállapították, hogy a támadók az Ullstein fiókok körül így kiáltoztak: Le a zsidó sajtóval! Ugyancsak megállapította a rendőrség, hogy a támadás idején az agyvezetett náci-kaszárnya készültsége éreklődve figyelte az eseményeket. Fél 1 óra körül alarmozták az összes rendőrkommiszariátusokat és Berlin összes újságfiókjait rendőri felügyelet alá helyezték. A két kiadó cég különböző politikai beállítottságára való tekintettel azon a véleményen vannak, hogy jobb- és baloldali radikális elemek közös elhatározással hajtották végre az éjjeli támadást.

A fehérgárdista anyja orgyilkossággal vádolva került a bécsi bíróság elé

Alexandra Pociurko tragikus versenyfutása a sors haragjával

Bécs, október 8. — A bécsi esküdtszék ma érdekes pert tárgyalt. Alexandra Pociurko uralki származású 54 éves szabónő állott vádlottként a bíróság előtt orgyilkossággal vádolva. Ez év májusában ugyanis meggyilkolta sógorát, Zachata Károly raktári munkást. Az asszony néhány évvel ezelőtt jött Oroszországból Bécsbe, miután első házasságából származó fiának

politikai tevékenysége miatt üldöztetésnek volt kitéve.

Bécsben élt Anna nevű nővére, aki egy bécsi férfinak volt a felesége. Mint betegápolónő a háboru alatt egy hadifogoly táborban teljesített szolgálatot és itt ismerete meg későbbi férjét, Zachata Károlyt. Alexandra Pociurko és sógora azonban nem értették meg egymást,

miért is nem sokára elköltözött nővérétől és mint szabónő kereste meg kenyerét, később pedig egy gyári munkáshoz ment feleségül.

Ez év áprilisában Pociurko Alexandra nővére férjével motorkerékpárkirándulást tett, miközben szerencsétlenül járt. Hainburg közelében a motorkerékpár felborult és az asszony súlyos sérüléseibe belehalt. Az orosz asszony erre olyan kijelentést tett, hogy sógora okozta a szerencsétlenséget s ő felelős feleségének haláláért. Összegyűjtötte az ismerősöket és így kiáltozott:

— Warum Karl gut? Warum Anna tot? Warum Motorrad nicht hin? Ich Anna rächen...

Bár Zachatát nővére gyilkosának tartotta, annak házában tartózkodott. A kettő között azonban egyre vehemensebb jelenetek játszódtak le. Május 26-án éjszaka Zachata ittasan tért haza és sógoránójával csakhamar veszekedni kezdett. Zachata lefeküdt, az orosz asszony pedig közben el távozott s a huszavágóéppel tért vissza. Azzal aztán olyan erővel sújtott sógorának fejére, hogy annak koponyája a szőszoros értelmében szétmorzsolódott. Reggel 8 órakor jelentkezett a rendőrség. Izgatott hangulatban csak néhány szót tudott kijelenteni, de azt sem értette senki. Majd összeesett és hisztérikus görcsök fogták el. Az elmeorvóosztály klinikára szállították, ahol ápolás alá vették. Néhány nap múlva azonban magához tért és a következőket ismételtette:

— Anna tot, auch Karl tot... Ez volt a vallomása a gyilkosságról.

A prohibíció hazájában államsegéllyel terjesztik — a bort

Amerikában — amerikai módra játsszák ki a prohibíciós törvényt, amely tudvaleg szigorúan tiltja az alkoholfogyasztást. A bős törvényhozók azt várták, hogy a törvény elő fogja segíteni az alkoholmentes italok fokozottabb fogyasztását, de ehelyett — mint tudjuk — egy új iparágat kreált: A jövedelmező alkoholempészést. A csempészek a legvakmerőbb utakon hozzák az országra az alkoholos italokat, amelyek, miután szigorú tilalom alatt állnak, még nagyobb keresetnek örvendenek, mint azelőtt. Mert az emberek szeretik a veszélyt, keresik azt, amit tiltanak és amit nem szabad. Soha annyi részeg ember nem volt az amerikai városok uccáin, mint a prohibíció óta. A hatalmas állam rendőrsége és a prohibíciós rendőrség is teljesen tehetetlen a szeszempészek ellen, akik megszervezve dolgoznak és milliókat keresnek az állam jóvoltából. Az utóbbi időben az alkoholellen küzdelmet már nem veszik olyan komolyan, mint az első években, sőt — Newyorkban például állami szubvenciával vidáman folyik az alkoholgártás.

Egy élelmes newyorki kereskedő elhatározta, hogy préselt szőlőből készült édeskés italt hoz forgalomba. A nedű nem alkohol, tehát nem ütközik a prohibíciós törvénybe. A kormány elfogadta a kintűny üzletember álláspontját és nemcsak hogy megengedte a préselt szőlőből készült ital forgalombahozatalát, de tízmillió dollár kölcsönt adott, hogy minél szélesebb rétegekben terjeszthessék a veszélytelen italt. Azóta pedig állami támogatással jutnak kedvező borukhoz az amerikai alkoholisták.

Az állami segítséggel létesült vállalat rendkívül ügyesen hirdeti az italt. Két dollárba kerül egy üveg, amelyhez faszénalát utasítást mellékelnek. A vevőt figyelmeztetik, hogy az italt öt napon belül el kell fogyasztani, különben felforr és alkohollá válik. Ha hosszabb ideig állni hagyják, 15—20 százalékos alkohollá fejlődik.

Eppen ez kellett a jó amerikaiaknak. Azóta még jobban fellendült az államilag támogatott vállalat. Nem győzik gyártani a veszélytelen italt, amit a bor szerelmesei az utasítás értelmében — eltesznek és bevárják, amíg szesztartalma lesz. Az alkoholszerzésnek ez a módja természetesen olcsóbb, mint a csempészek útján beszerezett alkoholé, de nem is veszélyes. Mert az állam által életrehozott vállalatot vásárolt ital miatt senki ellen nem fognak eljárást indítani. Még akkor sem, ha az alkohollá fejlődő ártatlan italtól be rug az amerikai polgár.

De vajjon mit szólnak ehhez a szeszempészek, akiknek érdekeit gyökerében kezdte ki a hatalmas vállalat? Ezeknek bizonyára nem tetszik ez az üzlet.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉRE HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Ma hi

„Nem lehet

Bucuresti-Bul Kelet tudósító tegnap kezdte n jasi diák perén — mint ismerő behatolt az A és revolverrel Emanuilra, a mitrescuról k lelkes tagja, a tenni láb alól, események utá hangon táma szervezetét. G terhelten kerü meglehetősen merénylővel s tőre ítélte e taláta az ítel be a bukaresti lebbztek az selő is. Miuta Socor számára tal kért egyle fellebbezte az részt annak pedig mert k illetékességév képviselő az merénylőtről szék elé tart esetben a kis a merénylet nem érte még

A tárgyalá vád képviselő Graur ügyvé büntetésének tól, majd rá vénszék hii tagadta So megítélését. kedett szólás Dumitrescu kívül súlyos nem gyakork lettebb. A b

Dumitresc véd azt fejt tal elköveté már pedig a telmében p az esküdtsz továbbiakba rescut, min ezaltalt h mek impulz A magánvá toniu szolt hez. A tör is gondolh hogy a kisk képsége kat elköve vényt ugy csak a nag rülhetnek ség feletti

Mező és Ta

CLUJ.

Fiókiinte Betlen, Jibou-2 intézete Takaréknnyed é

Saja

Foglalk ágazatá külföld Enge

Ma hirdeti ki az ítéletet a bukaresti tábla az Adeverul főszerkesztője elleni merénylet ügyében

„Nem lehet közönséges büntetést ünnepi köntösbe öltöztetni és nemzeti érzésekre való hivatkozással engedékenységet kérni a bíróságoktól”

Bucuresti-Bukarest, október 8. (Az Új Kelet tudósítójától). A bukaresti tábla tegnap kezdte meg Constantin Dumitrescu jasi diák perének tárgyalását, Dumitrescu — mint ismeretes — az elmúlt év őszén behatolt az Adeverul szerkesztőségébe és revolverrel több lövést adott le Socor Emanuilra, a lap főszerkesztőjére. Dumitrescúról kiderült, hogy a Vaszgáda lelkes tagja, aki azért akarta Socort eltenni láb alól, mert ez lapjában a borsai események után különösképpen energikus hangon támadta Zelea Codreanu harci szervezetét. Gyilkossági kísérlet vádjával terhelten került a törvényszék elé, amely meglehetősen elnézőnek mutatkozott a merénylettel szemben és három évi börtönrre ítélte el. Az ügyészség enyhének találta az ítéletet s fellebbezést jelentett be a bukaresti táblához. Ezenkívül megfellebbezték az ítéletet a magánvád képviselői is. Miután a törvényszék nem akarta Socor számára megítélni a magánvád által kért egylejes kártérítést. Végül megfellebbezte az ítéletet a vádlott is, egyrészt annak súlyossága miatt, másrészt pedig mert kifogást emelt a törvényszék illetékességével szemben. A vádlott jogi képviselői azzal érveltek, hogy politikai merényletről lévén szó, az ügy az esküdt- szék elé tartozik, vagy pedig legrosszabb esetben a kiskorúak bírósága elé, miután a merénylet elkövetésekor Dumitrescu nem érte még el a nagykorúságot.

A tábla főügyésze súlyosabb büntetést kért

A tárgyalás megkezdése után a magánvád képviselőiben Lascar Antoniu és M. Graur ügyvédek szólaltak fel. Dumitrescu büntetésének felemelését kérték a táblától, majd rámutattak arra, hogy a törvényszék hibát követett el, midőn megtagadta Socortól az egylejes kártérítés megítélését. Ezután Poltzer ügyész emlékedett szólamra. Rámutatott arra, hogy a Dumitrescu által elkövetett bűntény rendkívül súlyos. Igaz, hogy a merénylet még nem nagykorú, viszont fizikailag annál fejlettebb. A büntetés súlyosbítását kérte.

Vita az illetékességről

Dumitrescu védője, Vasiliu Cluj ügyvéd azt fejtette, hogy a Dumitrescu által elkövetett merénylet politikai bűntett, már pedig az alkotmány 105. szakasza értelmében politikai vétségek kivétel nélkül az esküdtszék hatáskörébe tartoznak. A továbbiakban az ügyvéd igyekezett Dumitrescun, mint a nemzeti érzelmeknek egy egzalált hősét beállítani, aki ezen érzelmei impulzusa alatt követte el a tettet. A magánvád képviselőiben Lascar Antoniu szólt hozzá az illetékesség kérdéséhez. A törvényhozó — mondotta — nem is gondolhatott kiskorú bűnözőre, mint-hogy a kiskorúnak nincs meg a kellő ítélőképessége s nincs joga politikai aktusokat elkövetni. Az alkotmányt és a törvényt úgy kell tehát interpretálni, hogy csak a nagykorúnak politikai bűntettei kerülhetnek az esküdtszék elé. Az illetékesség feletti vita egyébként sem helyénvaló.

Dumitrescu büntette nem politikai, vétség hanem közönséges bosszuvágyból elkövetett bűntett, amelyre Dumitrescu főleg azért határozta el magát, mert ezáltal akarta nevét népszerűvé tenni. Odiozus cselekedet, amelynek súlyosságát nem lehet enyhíteni s amelynek szerzője nem érdemel kíméletet.

A társadalmi rend forog kockán

Pompiliu Jonitescu rámutatott arra, hogy ebben a perben nemcsak Dumitrescu személyéről és cselekedetéről van szó. A társadalmi rend forog itt kockán, amelyet

a Dumitrescuhoz tartozók megzavarnak és fenyegetnek, abban a hiszemben, hogy elváltathatják utjukból azokat, akik nincsenek velük egy véleményen. Dumitrescu maga is elismerte, hogy bosszuvágyból követte el cselekedetét, mert hite szerint azért tartóztatták le Borsán, mert a Dimineata benne jelölte meg a zavargások értelmi szerzőjét. Nem politikai bűntényről van itt szó, hanem bosszúállásról. Azt is bevalotta Dumitrescu, hogy már egy hónappal a merénylet előtt elhatározta Socor meggyilkolását. Tipikus gonosztevő, akinek egy hónap nem volt elegendő arra,

hogy lemondjon a bosszu gondolatról. Nem lehet mentőokokat felhozni egy olyan ember védelmére, aki előre megfontolt szándékkal és nagy kegyetlenséggel hájt végre egy bűntettet. A törvényszék ítélete tulságosan enyhe, Rossz példával szolgál azon eltévedett elemek számára, amelyeket a társadalmi rend érdekében az igazságszolgáltatásnak kell megszelidítenie.

Constantin Stoianovici ugyancsak a magánvád képviselőiben szólal fel. Csodálkozásának ad kifejezést afelett, hogy a vádlottnak, aki oly könnyen szabadult meg a törvényszéktől, három évi börtönnel egy ember meggyilkolásának kísérlete miatt, van bátorsága felsőbb fórumtól felmentését kérni. Stoianovici tiltakozik az eleln, hogy Dumitrescu védői ünnepi ruhába próbáljanak öltöztetni egy közönséges bűntettet s nemzeti érzésekre való hivatkozással kérjenek elnézést az igazságszolgáltatási fórumoktól.

A védelem replikája után a tábla az ítélet kihirdetését október 9-re, szombatra halasztotta el.

Pokolgépet küldtek egy ismert bukaresti mérnök címére

Házfelügyelőjének ügyessége mentette meg Gottlieb mérnököt a haláltól. Ötezer fontot követeltek ismeretlen zsarolók a mérnöktől

Bucuresti-Bukarest, október 8. Tegnap este titokzatos dolog történt a fővárosban. Egy Gottlieb nevű mérnök, aki a Str. Laterana 20. sz. alatt lakik, a késő esti órákban érkezett haza. A háznak Schopper nevű portása közölte a mérnökkel, hogy egy öreg ember egy ládát hozott a részére. A mérnök a portással felvitette szobájába a ládát és felbontotta azt. Meglepetésére egy kisebb ládát talált

benne, amely egy Pfeifer nevű mérnöknek volt címezve. Gottlieb erre behívta a portást és odaadta a ládát, vigye vissza, bizonyára majd jelentkezní fog Pfeifer mérnök. A portás utközben észrevette, hogy a kis láda gyanusan meleg, figyelmeztette a mérnököt, mire nagy óvatossággal felnyitották a küldeményt és legnagyobb meglepetésére órára beállított pokolgépet talált benne villamosbattériával felsze-

relve. A pokolgép vezetékeit azonnal elvágta és vízbe dobta és jelentést tett a rendőrségnek. Gottlieb elmondta az ügyeletes rendőrtisztnek, hogy néhány nappal ezelőtt levelet kapott, amelyben felszólítják, hogy 5000 fontot adjon át a Konstanca—Medjidie vasutvonalon egy nála jelentkező egyéneknek, különben meghal. A rendőrség nagy apparátussal megindította a nyomozást.

Lloyd George új pártot alapít „progresszivpárt” elnevezéssel

Minden párt abszolút győzelmet remél az angliai választásokon

Teljes erővel megindult a választási propaganda. A munkáspárt feltűnően radikalizálódik. Snowdent lordi rangra emeli a király. Macdonald több kerületben jelölteti magát. A konzervatív-párt teljes győzelmet remél

A Daily Telegraph szociálista uralmat jósol Angliában

London, október 8. A király tegnap délután előtti folyamán aláírta a törvényhozás ülés szakának elnapolásáról intézkedő leiratot s a délutáni minisztertanács után szignálta az alsóház feloszlását elrendelő dekretumot. A törvényhozók este a lordok házában gyűltek össze a trónbeszéd meghallgatására. A trónbeszéd annak a reménynek ad kifejezést, hogy a most üléselő indai konferencia eredményesen fog befejeződni. Hangoztatja, hogy a mostani idők minden állampolgártól elkövetelt követelése s a király reméli is, hogy mindenki közre fog munkálni az ország pénzügyi és gazdasági helyzetének megjavításán. A királyi leirat elhangzása után a képviselők átvonultak az alsóházba, ahol a speakerhez járultak, aki minden törvényhozóval kezet fogott bucsuzóul. A parlament feloszlásától kapcsolatban valószínűnek tartják, hogy Snowdent a király lordi méltóságra emeli. Egyébként a házfeloszlással egyidejűleg a pártok teljes erővel megkezdtek a választási propagandát.

A munkáspárt programja feltűnően radikalizálódik.

Támadják a kormányt azon áldozatok miatt, amelyeket a költségvetés egysúlyosa a munkanélküliektől megkövetelt s rá-

mutatnak arra, hogy nem sikerült a fontot még így sem megmenteni. Azt hangoztatják, hogy a pénz elértéktelenedése folytán az élet most megrágtult s a drágaság ismét csak a munkanélkülieket sújtja a legérintkenyebben. Politikai körökben valószínűnek tartják egyébként, hogy a választások lezajlása előtt nem lesznek változások a nemzeti kormány összetételében.

London, október 8. A City és több más vidéki angliai választókerület is felajánlotta mandátumát Macdonaldnak.

Még nem lehet tudni, hogy a miniszterelnök melyik kerületben lép fel.

Lehetséges, hogy a régi kerületében, Seahamben jelöltetni fogja magát,

mert a kerületből monstre-kérvénnyel keresték fel, hogy vállalja a jelöltséget s másrésztől kétségtelen, hogy a konzervatívok s a liberálisok támogatni fogják. Ezzel kapcsolatban a Daily Herald vitatja Macdonaldnak azt a jogát, hogy munkáspárti multjára hivatkozva kérje a választók bizalmát. Egyidejűleg a munkáspárt vezetősége bizalmas magánlevélben kérte az angol szakszervezeteket a politikai adónak személyenkénti három pennyről négyre leendő emelésére.

A pártot aggasztja politikai pénzalapja-

nak állandó apadása. A tavalyi politikai adóösszeg elfogyott s ebben az évben a jövedelem jelentékenyen lecsökkent.

Az angol politikai életnek újabb szenzációja az, hogy

Lloyd George szabadelvű progresszivpárt elnevezéssel új pártot alakít s élére áll a liberális baloldali progresszistáknak,

akik a szabadkereskedelem hívei.

A volt miniszterelnök talán már a napokban visszatér Churtból Londonba s részt vesz a választási harc előkészítő csatározásaiban.

A konzervatív párt sajtója teljes bizakodással van a választások eredménye iránt. Kétségtelenné tartják, hogy a párt győzni fog a választásokon.

A Daily Telegraph ezzel szemben szocialista uralom lehetőségével riasztja az olvasókat.

A Daily News Chronicle az ortodox liberális álláspontot vallja ma is s hangoztatja, hogy a felemelt adók, a védővámok a meglévő bajokat még jobban el fogják mélyíteni, mert végeredményben az adózó polgárság terheit fogják fokozni.

Macdonald cölfolja azt a hírt, hogy konzervatív programmal indulna a választási küzdelembe.

A miniszterelnök több kerületben jelölteti magát. Hétfőn lesz 65-ik születésnapja s e napon tartja első választási propagandabeszédét a most megindult választási kampányban.

Snowden nem vállal képviselőjelöltséget London, október 8. Bromley kerületben a rendőrbíróház épülete előtt munkanélküliek tüntettek s követelték az előző tüntetések alkalmával őrizetbe vett és elítélt társaik szabadonengedését. A karhatalom szétoszlatta a tömeget. Manchesterben újabb összeütközések voltak a munkanélküliek és a rendőrség között, több sebesüléssel és számos letartóztatással.

1931. október 9.

Elköltözött növényétől... este meg kenyéret, ari munkáshoz ment

Pociurko Alexandra... kerékpárkirándulást... erencsétlenül járt... a motorkerékpár fel... súlyos sérüléseibe... szony erre olyan ki... sógora okozta a sze... felős feleségének ha... te az imerősöket és

Warum Anna tot? Ich Anna

ere gyilkosának tar... tartózkodott. A kettő... vehemensebb jelene... Május 26-án éjszaka... haza és sógoránójével... i kezdett. Zachata le... zony pedig közben el... gógéppel tért vissza... róvel sujtott sógorá... nak koponyája a szó... zétmorzsolódott. Reg... kezett a rendőrségen... csak néhány szót tu... azt sem értette senki... hisztérikus görcsök... gyógyászati klinikára... olás alá vették. Né... nban magához tért és... telgette: Karl tot... sa a gyilkosságról.

ő hazájában... el terjesz... a bort

erikai módra játsszák... rvényt, amely tudva... tja az alkoholfogyasz... ényhozók azt várták... fogja segíteni az al... fokozottabb fogyasz... mint tudjuk — egy... A jövedelmező alko... csempészek a legvak... ozzák az országba az... amelyek, miután szí... állnak, még nagyobb... enek, mint azelőtt... zeretik a veszélyt, ke... ltanak és amit nem... rézseg ember nem volt... uccáin, mint a prohi... mas állam rendőrsége... ndőrség is teljesen... empészek ellen, akik... oznak és milliókat ke... vőltából. Az utóbbi... elleni küzdelmet már... omolyan, mint az első... ewyorkban például ál... vidáman folyik az

nyorki kereskedő elha... elt szőlőből készült... rgalomba. A nedű nem... utközik a prohibíció... any elfogadta a kitűnő... tját és nemcsak hogy... lt szőlőből készült ital... t, de tízmillió dollár... gy minél szélesebb ré... hessék a veszélytelen... llami támogatással jut... hoz az amerikai alko-

séggel létesült vállalat... hirdeti az italt. Két... üveg, amelyhez hasz... ellékelnek. A vevőt fi... az italt öt napon be... ztani, különben felfor... Ha hosszabb ideig állni... zálalékos alkohollá fej-

a jó amerikaiaknak... fellendült az államilag... Nem győzik gyártani... amit a bor szerelme... telmében — eltesznek... szesztartalma lesz. Az... k ez a módja termé... tint a csempészek utján... de nem is veszélyes... al életrahívott vállalat... miatt senki ellen nem... litani. Még akkor sem... lődő ártatlan italtól be-

szólnak ehhez a szesz... ek érdekeit gyökerében... mas vállalat? Ezeknek... szik ez az üzlet.

ÜZLET LELKE... UJ KELETBEN

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

CLUJ, C.L. REG. FERD 7 SZ.

Fiókkintézetek: Dej-Dés, Beclean-Betlen, Cehul-Silvaniei-Szilágycseh Jibou-Zsibó, Zălău-Zilah. Affiliált intézetek: A Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T., Aiud-Nagyenyed és ennek Uioara-Marosujvári fiókkintézete

Saját tőkái 60 millió lei

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Atutalásokat bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban eszközöl

Engedélyezett devizahely!

Kolozsvár—Máramarossziget közötti autobuszok menetrendje

Érvényes 1931. okt. 1-től

Cluj—Dej—Baia Mare—Sighet

ÉRKEZIK:

INDUL:

Clujról d. e. 6 órákor, d. u. 14.	Dejre d. e. 8.15, d. u. 16.15 órákor
Dejéről d. e. 8.30 órákor, d. u. 16.30	Baia-Marera d. e. 12, d. u. 20 óra.
Baia-Mareról d. e. 13, d. u. 6.	Szigetre d. e. 15.30, d. u. 8.30-kor
Szigetről d. e. 9 órákor, d. u. 16.	Baia-Marera d. e. 11.30, d. u. 18.30
Baia-Mareról d. e. 12.30, d. u. 4.30	Dejre d. e. 16, d. u. 8 órákor
Dejéről d. e. 16.15, órákor, d. u. 8.15	Clujra d. e. 18.30, d. u. 10.30-kor.

A máramarosszigeti zsidó gazdasági konferencia elé

Az utóbbi évek gazdasági visszahanyatlása amely Románia északi vármegyéinek zsidó lakosságát sújtotta a legjobban ma elérte kulminációs pontját. Az egymást felváltó kormányok kivétel nélkül ígéretet tettek arra, hogy segíteni fognak ezen szerencsétlen lakosságon de ezek az ígérek mindig üres frázisok maradtak. Mihelyt valamelyik kormány hatalomra jutott megfeledkezett a választások előtt tett ígéreiről a lakosság pedig állandóan jobban és jobban sodródott a pusztulás felé.

Az országos zsidó párt amelynek egyik fő programja a romániai zsidóság gazdasági szanálása, komolyan foglalkozott a vármegyéi zsidó lakosságának helyzetével és elhatározta, hogy gazdasági konferenciát hív össze Máramarosszigetre. A konferenciára meghívták a Zsidó Parlamenti Klub tagjait, valamint a zsidópárt vezetőjét. Külön felkérték az amerikai Foundation berlini expozitúráját, hogy delegáljon valakit erre a konferenciára. Ez a konferencia már a közeli napokban össze fog ülni, legyen tehát szabad a konferencia résztvevőinek és a delegátusoknak figyelmét egyes dolgokra felhívni.

Románia északi vármegyéinek zsidósága három foglalkozási ágra oszlik meg: Kereskedők (városi lakosok), földművesek és erdőmunkások. Ezen három foglalkozás képezte a megélhetési alapját az e vidéken lakó zsidóságnak. Azonban az impérium változása után a városok vidékek nélkül maradtak s így a kereskedelem már akkor kezdett visszafelé fordulni, a későbbi évek gazdasági krízise azután teljesen megbénította a kereskedelmet. A földművelés pedig a földműves zsidóktól vette el a kenyeret. Az államnak a közbirtokosságokkal és egyáltalában az erdőkitermelésekkel szembeni rossz politikája pedig a fa és erdőmunkásokat fosztotta meg kenyerüktől.

A most összeülő gazdasági konferenciának kell foglalkozni azzal, hogyan lehetne a zsidóság e három foglalkozási ágán segíteni.

A mai körülmények között a kereskedelem egyetlen segítsége csak az olcsó kölcsön lehet. Hasson oda a konferencia a Foundationnal, hogy Máramarosszigeten egy nagyobb Kishitelt bankot létesítsen, a többi már meglévő bankjainak pedig emelje fel a hitelt, így a kereskedők újabb olcsó hitelekhez juthatnak és megmenekülnek egzisztenciájukat.

Régi terve az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetségnek, hogy Palesztinában máramarosi kolóniát létesítsen. A máramarosi zsidók a palesztinai telepítésre rendkívül alkalmasak és nem kétséges, hogy a kolonizáció tervét még ma is végre lehetne hajtani a Pica segítségével. Száz zsidó családnak a kitelepítése már is érezhetően lendítene a máramarosi zsidók sorsán, mert nemcsak a Palesztinába került kolonisták jutnának új egzisztenciához, hanem megkönnyítené az otthonmaradotak helyzetét is.

A zsidó parlamenti klub tagjai, a többi képviselőkkel karöltve indítsanak erőteljes kampányt a kormánytól a közbirtokossági, valamint a többi erdők kitermelésének érdekében. Hiszen ezeknek az erdőknak a kitermelése sok ezer embernek adná vissza a kenyeret, nemcsak zsidóknak, de a román parasztoknak is, akik éppúgy éheznek, mint a zsidók.

Interveniáljon a Zsidó Párt vezető-

sege a Foundation központjánál, hogy minden nagyobb helyiségben valamilyen háziipart szervezzenek be, ami sokat lendítene a kenyér- és munkanél-

kül tengődő szerencsétlen tömegeken. Ezek azok a szempontok, amelyeket nem szabad figyelmen kívül hagyjon a gazdasági konferencia, amely a kellő

statistikai adatok birtokában konkrét javaslatokat tehet majd a problémák megoldására.

Riesel Jakab (Borsa)

Fritz Ebert, a volt német köztársasági elnök fia beszél az Uj Keletnek, a szocializmusról, a zsidókérdésről és a német kampóskeresztesekről

A német köztársaság első elnökének özvegye és fia Kolozsváron

Cluj-Kolozsvár, október 8. Nyolc óra körül a terem már tömve volt érdeklődőkkel. Halk zsongás, a meglepetésre-várás csöndes izgalma. Egy nagy birodalom első köztársasági elnökének özvegye és fiára vár a tömeg. Nem úgynevezett előkelőségek; a diplomáciai képviselőt egyetlen tagja sincsen jelen. De civilruhás rendőrtisztek, detektívek annál teljesebb számban vannak képviselve.

Pedig... aki pár perc múlva mosolyogva belép az ajtón: korántsem egy forradalmár, hanem egy jóvialis külsejű, meglehetősen kedélyű német kispolgár benyomását kelti. Néhány „elvtárs”, sportsapkás munkás kíséretében lép be a terembe Friedrich Ebert; Ebert, a német köztársaság volt első elnökének fia. Annak a nyerges-mesternek egyetlen élő gyermeke, akiről Hindenburg tábornok, utódja a köztársasági elnöki méltóságban mondotta: „Ott nyugszik ő már a germán hősök Pantheon-jában: a Wallhalla virányain”.

Mellette szerényen, megható egyszerűséggel edesanyja lépked. Szép öregasszony: sudártermetű, erőteljes, két szemében jószágos melegség. Egy asszony a nagy német nép tengeréből, aki pár évvel ezelőtt császárok palotájában székelt s akinek megpillantásakor a palotaőrsg tisztje fegyverbe kommandírozta a legénységet.

És most úgy lép be a kolozsvári Építőmunkás-Ottthonba, mintha ő is a proletárhallgatókhoz tartozna. A pártszervezet elnöke így szólítja meg: Genossin! Elvtársnő!... Ruhája egyszerűségében majdnem kérkedő. Nincs az a külteki proletárosszony, akinek uccai ruhája meg tudna mérközni Ebert „elvtársnő” igénytelenségével. Csak a mosolyában van valami előkelő, fölényes vonás. Azoknak a mosolya, akik valaha égi magasságból nézhettek le a lábuk alatt zajongó, zengő, vért serkentő történelmi eseményekre...

Bőség és nyomor

Nyolc óra tíz. Hatalmas tapsvihár közepette lép az előadásfalhoz Friedrich Ebert német birodalmi szocialista képviselő, volt nyomdász, jelenleg a brandenburgi szocialista pártlap szerkesztője. A bukaresti interparlamentaris konferencia üléséről jött Kolozsvárra, hogy itteni elvtársainak és az érdeklődő polgároknak, intellektueleknek tartson előadást — miről is tarthatna ma másról — a kapitalista termelési rend válságáról. A nagy krízisről, mely egyre kritikusabb fordulatokat vesz.

Szépen, tisztán, erősen porosz akcentussal beszél. Van lendület és lélek a szavaiiban. Kemény igazságokat dörög, melyek azonban ma már nagyrészt közhelyek. Amikor diagnosztizál, a kapitalizmus betegségének természetét és okait vázolja fel: precíz és világos. Amikor a célról, a nagy végső célról beszél, csaknem költői lendülettel mondja:

— Olyan társadalmat akarunk, amelyben minden ember munkás és minden munkás — ember.

Rámutat a bőségre, melyet például Romániában — a mezőkön, a kincses erceket rejtő hegyekben látott és amelyek mellett rongyos, éhes, kiaszott emberek tartják ki mégis könyörödmányukért kezüket — Bukarestben éppúgy, mint Kolozsváron. Egyik oldalon hihetetlen gazdagság, másik oldalon infernális nyomor. És mindez a kapitalizmus, a magántulajdon alapuló termelés miatt van így. És

még valami: a keleteurópai munkásság átkos igénytelensége miatt. De ez meg fog változni. A kapitalizmus elérkezett végső kulminációs pontjához, csödéje elkerülhetetlen és mint érett gyümölcs fog a modern proletáriátus ölébe hullani, hogy szocializmussá változzon át.

Amire nincs felelet

Nem új szavak, nem új szempontok. Ma már mindenki ismeri — kapitalista és antikapitalista egyaránt — ezt a frazeológiát. A kíváncsiságot immár nem fűtik ezek a megállapítások. Kapitalista és antikapitalista egyaránt a hogyan-ra, a mikéntre volna kíváncsi. Revolúció, vagy evolúció, teljes és gyors felbomlás, vagy pedig biztonságos, viszonylagosan könnyű átmenetek vezetnek-e el a kényszerű megoldásokhoz?

Erre nem felelt Friedrich Ebert. Pedig az ő szájából, aki a hatalmas német szocialdemokrata párt jobbszárnyának egyik törzsszökös tagja, aki a jelenleg még hivatalos pártálláspontot képviselő szűkebb vezérekhez tartozik — nagyon érdekes lett volna mindezekre a kérdésekre választ hallanunk.

Ezzel azonban adós maradt. Kár.

Intím kérdések

Előadás után szűkebb környezetben, a fehér asztal mellett beszélgettünk Friedrich Eberttel azokról a kérdésekről, melyeket beszédében még csak nem is érintett, melyek azonban sokkal jobban érdeklik talán a nyilvánosságot.

Antiszemita zsidók

— Mi igaz abból, hogy a német szocialdemokrata pártba is befészkelte magát az antiszemitizmus?

— Donner wetter! — kiált fel nevetve Ebert. — Hát ezt honnan vette? Ha van nálunk a pártban antiszemitizmus, úgy azt csak a zsidó elvtársak képviselik. Csak velük kapcsolatban tapasztaltam némi türelmetlenséget és idegességet, ha a zsidó kérdésről, bármilyen vonatkozásban, szó esett Szocializmus és antiszemitizmus: tűz és víz, hideg és meleg. Az internacionalizmus feltételezi a valamilyen nációhoz, vagy fajtához való tartozást és éppen a nemzetek és fajták egymásratalálását jelenti. Aki akár a német, akár bármelyik más szocialista pártban antiszemita velleitásokról tenne tanuságot, azt rövid uton ki zárnák a pártból. Ilyesmit a pártfegyelem nem tűrhet el.

— Apropos: pártfegyelem. Mi az ön véleménye arról, hogy a német szocialdemokrata párt baloldali szárnyának vezetői, olyan kiváló embereket, mint Kurt Rosenfeld és Max Seydewitz, kizárták a pártból s most új szocialista pártot alakítottak?

Eberten látszik, hogy zsenben van. Ez a kérdés váratlanul érte. Eppen ezért csak általánosságokban felel a kérdésre: — Én nem mondhatok mást, mint amit a párt hivatalos fóruma ebben a kérdésben elfoglalt. Az események különben meg fogják mutatni, hogy kinek, illetőleg kiknek van igazuk.

Igenis, le lehet szerelni!

— Gondolja Ön, hogy a kapitalista társadalomban lehetséges a leszerelés? Vajjon elképzelhető, hogy azok a hatalmak, amelyeknek egész gazdasági rendszere a gyarmati gazdálkodásra van beállítva: hozzájárulhatnak a teljes leszereléshez?

— Igenis, le lehet szerelni a kapitalista társadalomban is! — mondja meggyőzően

Ezek a kérdések némileg feszélyezik, sőt zavarba hozzák. Anyja szelíd, gyöngéd tekintetével, mintha bátorítani igyekezne fiát. Ebertnek azonban nincs erre szükösége. A maga módján megfelel ő mindenre. Első kérdésem a német antiszemizmusra vonatkozik.

Ebert fölényes mozdulatot tesz kezeivel:

— Hitler és bandája a lumpenproletáriátus és junkerkalandorok alkalmi szövetségéből állott össze, amelyet a gazdasági krízis duzzasztott nagyra. Elvtelen, koncessziós társaság, amelyet a krízis egyhűlése ugry fog szétfujni, mint a pelyvát. Kilenghetnek, atrocitásokat követhetnek el, de frontális támadásokra sohasem fognak vállalkozni, mert akkor szembe találnák magukat tizenkétmillió szervezett német munkás elemektárs erejével. Erejüket csak a hangosságuk képviseli. Egyébként már Bebel, a mi nagy mesterünk megmondotta, hogy az antiszemizmus a buták szocializmusa. Hitler és összes „teoretikusai” a butaság bölcselői, akiket csak azok követnek, akik nem tudnak, vagy nem akarnak gondolkodni.

— Megértem, főleg a keleteurópai országokra vonatkozólag, hogy itt a zsidóság asszimilálódnia nem képes és mint kisebbségi nép-komplexum harcol teljes állampolgári jogaiért. Mi azonban Németországban tud vagyunk ezen. Ott az egyenlőség elvét a Reichsbanner-szövetség munkáslégiói mindenkor testükkel készek megvédelmezni.

Ebert. Leszerelés nélkül nem jöhetnek egyensúlyba az államok büdzséi s ha ez rövid időn belül nem történik meg, ugy elkerülhetetlen a teljes összeomlás.

— Ön beszédében azt hangoztatta, hogy a kapitalizmus képtelen megoldani jelenlegi káotikus ellentmondásainak következményeit. Ebből az következne, hogy a fejlett nyugati ipari államokban a munkásságnak kell átvennie a gazdasági élet vezetését.

Ebert teoretikus általánosságokban válaszol:

— Igen, kétségtelen, hogy a munkásság uralma következik. De ennek az uralomnak ugy kell létrejönnie, hogy maga a közgazdaság, a termelés ne lassa kárát. Fenn kell tartanunk a termelést és éppen ezért nem engedhetjük meg magunknak a kalandos kísérletezéseket.

Ejfelre jár az idő. Friedrich Ebert még szívesen maradna, mert láthatólag érdekli a vita és jóleső izgalom váltanak ki benne a kérdéstevők olykor ellenfélre valló megjegyzései. Edesanyja azonban megismogatja a fejét és így szól hozzá:

— Fiam, ideje, hogy lefeküdjünk.

Ebert nem mond ellent: látszik, hogy engedelmes, jó fiu. Felállunk az asztaltól. Kezet akarunk csókolni a német köztársaság első elnöke özvegyének, de ő tiltakozva vonja el a kezét. Mintha azt mondaná: — Kérem, én nem vagyok dáma.

Magas, egyenes, még mindig töretlen alakja szolidan és feltűnés nélkül tűnik el a vendéglő ajtajában. A szomszéd asztalnál ülő urak és hölgyek még egy pillantásra sem méltatják. Nem csoda. Egyáltalában nem látszik rajta, hogy néhány évvel ezelőtt, ha a berlini császári palota kapujában megjelent az alakja, — a szolgálattelvő tiszt tisztelgésre vezényelt a katonáknak...

Salamon László

ATMENETIKABÁT
RAGLAN Ia FLAUSCH
M. NEUMANN

Lei 1700 és feljebb

Lei 3000 és feljebb

RUHÁÁRUHÁZ CLUJ, PIATA UNIREI 14.

Colfe

Hexner B
üg

Cluj-Kolozsvár let tudósítójátó kolozsvári mag népszámlálás id ságban, melybe va, arra hivta f számláláskor ne nak valija mag iott ki különöse óságból, mint a gy évtizedes m azonosította mag tehát elmúlt t téből, mint oly fontosságát sen azonban valaki, cikkből: Golfes vényészek táblat mert ügyese. C még ismeretlen ígatásnak min őz ezen a címe ellene az eljár

A különös po rült a törvényz Megfelelő szám jelen annál a br gyész egy jelen ási aktust csin dult, hogy elhal mely már egy f még nem volt ro gy oldották me törvényeszi tan zóje lefordította vette a tárgyalá adatainak felvét a cikkében közö ja magát. Elmor mely szerint az és a népszámlá volna vallania m dával ellentétbe got megagítálni. Golfescu ügyé gyarpárti zsidós gyiután a zsidós zet, a zsidók ro Dr. Klein Mik elmélettel szemb romániai zsidós magyar, sem nem zetéségű. Ezt az Lehetnek azonban hoz, illetőleg a nak vallják mag Hexner is.

Golfes ségi u

A kis' intermez artotta meg vá arra használt fe antasztkusabb magyarok ellen. sajttóra tért ki, sabbási újságró intézményekkel ben. Ezt abból is tárgyaláson szere zésekkel kísérik. Ezután, magya az önkénytelenül a kisebbségi saj államat, a magy törvényeszek elő tudósításaiból id — Olyan hang megérdemelnek, zük őket és börtö ki Golfescu ügyé utánra való elnar

Délután három beszédében is ig Golfescu ügyész l sorsban azt álla gyarság irredent Béla is az irredet nek, akik csak te an, míg lélekker

Össze kell fogr hogy ezt a szell tiv eszmék ezel fajta minden népvándorlássá k Európába és salások és hazu schgraetz-féle p kapcsolatban és n gyar népet alanta eket ki kell irt

Colfescu ügyész perbefogta a magyar zsidóságot és a turáni fajt

Hexner Béla sajtóperének szenzációs tárgyalása a kolozsvári törvényszéken. Colfescu ügyész „tudományos” elmélete a turáni fajról. Szombaton hirdetik ki az ítéletet Hexner Béla népszámlálási cikke ügyében

Cluj-Kolozsvár, október 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). Hexner Béla, az ismert kolozsvári magyarpárti zsidó mérnök, a népszámlálás idején cikket írt a Keleti Újságban, melyben az Uj Kelettel polemizálva, arra hívta fel a zsidóságot, hogy a népszámláláskor ne zsidónak, hanem magyarnak vallja magát. Ez a felhívás nem váltott ki különösebb hatást a kolozsvári zsidóságból, mint ahogy Hexner Béla már egy évtizedes magyarpárti politikájával se azonosította magát a zsidóság. A felhívás tehát elmulott volna az olvasók emlékezetéből, mint olyan jelenség, amelynek sok fontosságát senki nem tulajdonít. Volt azonban valaki, aki nagy dolgot csinált a cikkből: Colfescu ügyész, a kolozsvári törvényszék táblalírói rangban lévő, jólismert ügyész. Colfescu ügyész egy eddig még ismeretlen törvényparagrafus alapján újgatásnak minősítette Hexner Béla cikkét és ezen a címen hivatalból megindította ellene az eljárást.

Hexner Béla, mint agitátor

A különös politikai per csütörtökön került a törvényszék Hortopan tanácsa elé. Megfelelő számú érdeklődő közönség volt jelen annál a bravurnál, amellyel Colfescu ügyész egy jelentékeny ujságcikkéből igazságot akart bizonyítani. A tárgyalás azzal indult, hogy elhalasszák, mert az ujságcikk, amely már egy félévvel ezelőtt jelent meg, még nem volt románra lefordítva. Végül is úgy oldották meg a kérdést, hogy a törvényszék tanácsa magyarul is tudó jegyzője lefordította a cikket és ezzel kezdetét vette a tárgyalás. Hexner Béla személyi adatainak felvétele után kijelentette, hogy a cikkében közöltekkel ma is azonosítja magát. Elmondotta az ismert elméletet, mely szerint az erdélyi zsidóság magyar és a népszámláláskor magyarnak kellett volna vallania magát. A cionista propagandával ellentétben, erre akarta a zsidóságot megajánlani.

Colfescu ügyész: Szerintem nincs magyarpárti zsidóság. Romániában élünk és miután a zsidóság nem faj, hanem felekezet, a zsidók román nemzetiségűek.

Dr. Klein Miksa védőügyvéd: Ezzel az elmélettel szemben áll az a tény, hogy a romániai zsidóság nagy tömege sem nem magyar, sem nem román, hanem zsidó nemzetiségű. Ezt az elvet vallom én magam is. Lehetnek azonban zsidók, akik a románsághoz, illetőleg a magyarsághoz tartozóknak vallják magukat és ezek közé tartozik Hexner is.

Golfescu, az állam és a kisebbségi újságírók

A kis intermezzo után Golfescu ügyész tartotta meg vádbeszédét, amelyet főleg arra használt fel, hogy fantasztikusnál fantasztikusabb vádakkal rohanjon ki a magyarok ellen. Elsősorban a kisebbségi sajtóra tért ki, megállapítva, hogy a kisebbségi újságírók tiszteletlenek az állami intézményekkel és intézkedésekkel szemben. Ezt abból is látja, hogy valahányszor tárgyaláson szerepel, tiszteletlen megjegyzésekkel kísérik ügyészi működését.

Ezután, magyarázat nélkül hagyva azt az önkénytelenül felvetődő kérdést, hogy a kisebbségi sajtó öt támadja-e, vagy az államot, a magyar lapoknak a kolozsvári törvényszék előtt lezajlott perekéről írott tudósításaiból idéz.

— Olyan hang ez, melyért az újságírók megérdemelnék, hogy az ügyészségre hozzuk őket és börtönbe tegyük — jelentette ki Golfescu ügyész, majd a tárgyalás délutánra való elnapolását kérte.

Elmélet a turáni fajról

Délután háromtól este hétig tartó vádbeszédében is igen keveset foglalkozott Golfescu ügyész Hexner Béla cikkével. Elsősorban azt állapította meg, hogy a magyarság irredenta célokat követ. Hexner Béla is az irredenta magyarok közé tartozik, akik csak testben vannak az országban, míg lélekben az országhatáron túl.

Össze kell fogni a magyarok ellen, hogy ezt a szellemet kiirtsuk. Destruktív eszmék ezek, amelyeket a turáni fajta minden inferioritása átítat.

A népvándorlással törtek be a turáni horog Európába és azóta is a hamisítások, csalások és hazugságok népe. A Winischgraetz-féle pénzhamisításra utal ezzel kapcsolatban és megállapítja, hogy a magyar népet alantas ösztönök vezérlik amelyek ki kell irtani. A magyarok minden-

féle statisztikákat készítenek, hogy bebizonnyítsák, miszerint még mindig többségben vannak Erdélyben.

Itt most kitért a Hexner-féle cikke is s kijelentette, hogy ezt a célt szolgálta a zsidókat a magyarság számára megajánló mozgalom. Hogy számbeli többségét Erdélyben kimutassa, a magyarság be akarta vonni a zsidókat a maga körébe. Ez nem lehet, mert az igazság meghamisítása volna. Nem lehetséges az, hogy az erdélyi zsidóság magyar, a regátbeli román, a beszarábiai orosz és bukovinai osztráknak vallja magát. A zsidóság olyan fajta, mely oda asszimilálódik, ahol él. Lehetnek ezek a zsidók magyarok Magyarországon, de ma már nem, mert most Romániában élnek. Mi nyugateurópai népszámlálást akartunk Romániában, de ezekkel a mozgalmakkal meghamisították az igazságot. A régi rendszer ez, a turáni rendszer,

mely az igazság helyett a hazugságot, prédikálja.

Ezután más vizekre csap át Colfescu ügyész és a turáni fajról beszél. Kaiserling azt mondja egy helyütt, hogy a turáni faj a legtehetségesebb a világon. De mennyire — mondja gunyosan az ügyész —, nyilván Clemenceauban is volt egy csöppnyi turáni vér, azért tudta megmenteni a németektől Párizst. A magyarokat írásaik és életmódjuk is jellemzi. A János Vitéz hőse olyan, mint a magyar férfiak: testhez simuló, szűk nadrágot viselnek, hogy nem vágyakat gerjesszenek a nőkben.

— Olvastam Szabó Dezső egy regényét. Ebben a regényben halottat vittek végig a falun, aztán bementek vele a kocsmába, kiszedték a koporsóból és a halott körül mulattak. Ilyen élvezetekre kaphatók a magyarok, ...

Hat óraker Colfescu ügyész eltávozott a tereméből azzal, hogy el kell utaznia, de előbb szigorú büntetés alkalmazását kérte Hexner Béla ellen.

A védőbeszédék

A fantasztikus vádbeszéd, melyhez hasonló még vasgárdista népgyűléseken sem hallottunk, érthetően a legnagyobb megdöbbenést váltotta ki a tárgyalás közönségéből. Előbb dr. Klein Miksa válaszolt, de már az ügyész távollétében Colfescu beszédére és ismertette a bíróság előtt a romániai zsidó mozgalmat. Ezek közül az egyik a magyarpárti zsidó orientáció, ami az ő meggyőződése szerint tévedés, de semmiesetre sem büntetendő cselekmény. Ez a cikk semmiben nem meríti ki az igazság kritériumait, miért is a vádlott felmentését kéri.

Dr. Fehér Dezső nem kíván foglalkozni Colfescu vádjával, miután az ügyész távollétében ez amugyis felesleges. Az ügyész a népvándorlástól a világháborúig a turáni nép történelmét ismertette, különös izű megjegyzésekkel fűszerezve beszédjét. A turáni nép minden bűnét Hexner Bélára kente, aki vagy előbb jött be mint Árpád vezér, vagy pedig csak utána. Végül is védence felmentését kérte. Hexner Béla nem élt az utolsó szó jogával és a törvényszék szombaton délelőttre halasztotta az ítélet kihirdetését.

Kihallgatták az Egyesült Bank bűnperének mind a hat vádlottját

Cluj-Kolozsvár, október 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Közgazdasági Bank csütörtöki tárgyalásán folytatták dr. Semlyén Hugó kihallgatását, aki vallomásaival a dr. Hirsch Gyula által ismertetett adatokat ismételte meg. Kihallgatása a déli órákig tartott, amikor is a tárgyalást délutánra halasztották, hogy a csütörtöki napon a

per összes vádlottait kihallgassák s így a már szerda óta várakozó tanúk kihallgatása megkezdődhet.

A délutáni tárgyaláson sorra jelentek meg a bíróság előtt Klein Miksa, Molnár Jenő és Blatt Dávid, akik reális adataikkal világítottak rá arra, hogy a vádirat

egyes pontjai túlzottak és a bank ügyvezetésében nem történtek olyan visszaélések, amelyekkel az ügyészség a bank igazgatóit vádolja. A késő esti órákban a hat vádlott kihallgatása befejezést nyert és ma reggel kezdetét veszi a tanúk első turusanak kihallgatása.

A bécsi katolikus nagygyűlés élesen állást foglalt a kampóskeresztesek ellen

Bécs, október 8. Az osztrák fővárosban a napokban tartotta üléseit az osztrák Katolikus Szövetség. A nagygyűlés határozati javaslatot fogadott el, amelyben a legélesebben állást foglalt a nemzeti szocialisták ellen, amelynek tanai és főleg „politikai cselekedetei” teljes ellentétben állanak a kereszténységgel és Krisztus tanításaival.

A határozati javaslatához nemcsak a katolikus klérus előkelő személyiségei, mint amilyen dr. Piffl érsekpüspök, hanem ke-

resztényszocialista politikusok is állást foglaltak. Egyöntetűen kijelentették, hogy a katolikus lakosságnak óvakodnia kell a kampóskeresztesekkel való érintkezéstől. Ez a párt romlásba akarja vinni az országot és nem érdemli meg, hogy jövevényű keresztény emberek szóba álljanak vele, vagy támogassák.

Schmitz, az osztrák kormány kancellár-helyettese többek között a következőket mondotta:

— A kampóskeresztes mozgalom csak

látszatra hord keresztet, amelynek széleibe vannak hajtva. Igaz keresztény nem azonosíthatja magát ezzel a szimbólummal, amely alapjában azt jelenti, hogy a kampóskeresztesek Krisztus tanaitól elhajlottak. Aki keresztény akar maradni, annak kötelessége propagálni a keresztény vallás megalapítójának eszméit, ezek pedig nem lehetnek romboló természetűek. A kereszténység a testvériséget, az egyszerűséget és jóságot hirdeti.

Párizsban nagy pesszimizmussal itélik meg a dollár jövőjét

Az amerikai bankárszövetség vezetői a moratórium három évre való meghosszabbításának szükségességéről győzték meg Hoovert. Hoover és Laval a Kellog-paktum kiegészítéséről is tárgyalni fognak

Washington, október 8. A Fehér Házban ma este újabb értekezlet volt, amelyen a nagybankok vezetői és a telektulajdonosok szövetségének delegátusai vettek részt. Hoover elnök meg tárgyalta velük a munkanélküliség enyhítését célzó lakásépítési programot. Ugyancsak washingtoni jelentés

szert az amerikai bankárszövetség vezetői meggyőzték Hoover elnököt a Hoover moratórium három évre leendő meghosszabbításának és a háborús adósságok revíziójának szükségességéről.

London október 8. A Financial News szerint Párizsban pesszimizmus-

sal itélik meg a dollár jövőjét.

Az első nyolc hónapjában az arany beáramlás Amerikába meghaladta a 400 millió dollárt s a mostani aranyvesztesség már kezdi elérni a nyolc hónapi aranyvásárlások által szerzett többletet. Két héten belül 150 millió értékű arany hagyta el Amerikát s mintegy háromszáz milliót jegyeztek át idegen számlákra.

Egyébként a Hoover-moratórium meghosszabbításának proklamálása Laval amerikai útja előtt nem várható.

London október 8. Washingtonból Stimson amerikai külügyi államtitkár környezetéből szerzett információk szerint Hoover és Laval között szóba fog kerülni a Kellog-egyezmény kiegészítésének kérdése is de egyelőre arról nincsen szó hogy a paktum szövegébe vaalmely hatalom javára szolgáló garancia iktattassék. Nemrég felmerült ugyan a konzultatív paktum gondolata de a washingtoni külügyminisztérium hivatalos formában a tervvel nem foglalkozott.

Tehát a viszontlátásra az

“Erdészleány”

című éneklő-beszélő filmnek az

Opera Mozgóban

tartandó mai premierjén!

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Intervju a hét éves családfenntartóval, aki már öt éve botorkál a kolozsvári aszfalton a kenyér után

Cluj-Kolozsvár, október 8. (Az Uj Kelet tud.) Hogy ki is az a Janika, azt nem kell magyarázni, hiszen mindenki ismeri a lukaseipóji, szomorú, madárfeji lélmeteres csöppséget, aki a város legkülönbözőbb pontjain bukkant fel és tekintet nélkül arra, hogy nyár van-e vagy tél, mindig ugyanazt a csokor ibolyát nyújtja szótlanul az ember orra elé...

Pár nappal ezelőtt, esős őszi szél fújt és mi a főtér sarkán egy csoportba összeverődve fáztunk, mikor —nem tudni honnan — hangosan szípigó, vörösré fagyott orral és az elmaradhatatlan ibolyacsokorral megjelent Janika. Ugyanabban a perében kerekarcu reverendás pap igyekezett át a tulsó jár dáról. Ugy nézem, légzési zavarok bántják a kerekarcu papot, mert amint a járda szélére ér, nagyot szípigó az erős, esőtől terhes őszi levegőből. Ebben a pillanatban ér oda Janika és helyezi pont a lélegzésre készülő orr elé az ibolyacsokrot... Janika arcán a fájdalmas kis grimasz, ami együtt jár mesterségével, az illat, ami viszont az ibolyával jár együtt, megváltoztatja a pap arcerendezését. Eltűnik a jóságos mosoly, kezét felemeli és szigorúan begörbitve ujját áhitatosan így szól:

— Szokjál le erről fiam...
— Aztán megismétli: Szokjál le erről fiam — és mint egy visszafelé pergett film, tér vissza arcára a jóságos mosoly a zsebével ellenkező oldalon megfogja a reverendát és eltipeg...

Már ekkor beszélgetést akartam kezdeni Janikával, de látva a gyenge üzleti lehetőségeket, odabállott.

Tegnap sikerült elesipnem Janikát egy mozi előcsarnokában.
— Hogy hívnak téged? — kérdeztem, mikor az anyagiakat már elintéztük.

— Gellér Jánosnak — feleli — de máskülönben csak Janika vagyok.
— És mióta önállósítottad magad a szakmában?

— Már öt éve csinálom és most multam hét éves — előzi meg a következő kérdést... Ugy rémlik, hogy ezek az adatok nem mindenben fedik a valóságot...

— Mond Janika, mennyit keresel te naponta?
— Harminc—negyven lejt — válaszol szabatosan és közvetlenül. Általában jómodoru fiu Janika és nem érzeti velem alantás helyzetemet, mely abból áll, hogy ő beszél és én készítek róla jegyzeteket.

— Mi a véleményed a gazdasági válságról?

— Ugy értem, hogy mikor kerestél többet, a mult évben vagy most?

— Bizony tavaly megkerestünk 50—60 lejt is naponta — előzi meg a kérdésre egy erőteljesebb gyermekhang. A hang felé fordulok és megpillantok egy ugyanolyan madárfeji, rongyos, de na gyobbacska fiut. Egyelőre ismeretlen okokból az ajtónál áll és kémlel kifelé.

— A bátyám — mutatja be Janika és választ előbbi kérdésekre:
— ... A mama tavaly csak kétszer sirt: délben és este. Most pedig...

Itt elakad Janika hangja, elmélyed egy küssé, majd hirtelen mozdulattal újra elém tolja a virágot:

— De hiszen már egyszer...

Janika nem felel, csak néz szuggesztíven, kezében a felfelé tartott virággal. Ez a nézés mindig hat...

Aztán újra beszélgetünk.

— Mi akarsz lenni ha megnősz? Katona?

— Akar a fene — hangzik a válasz röviden, de annál határozottabban. Janika láthatólag meg van sértve. Ő már mai gyerek, mai proli, aki nem akar katona lenni. Közben azonban

gondol egyet és szentimentális vágányokra esap át. Természetesen az üzleti érdek...

— Gyűjtök... — mondja — már 400 lejem van és ha nagy lesznek üzletet nyitok anyámnak.

Reading angol külügyminiszter egy óra hosszat tárgyalta Párizsban Lavallal

Az angol kormány elejtette az aranykészletek helyesebb elosztását célzó konferencia tervét

London, október 8. Lord Reading angol külügyminiszter Párizsban délelőtt egy óra hosszat tartó megbeszélést folytatott Laval francia miniszterelnökkel, majd Flandin pénzügyminisztert kereste fel. Délután a külügyminiszter a párizsi angol nagykövetségen átnézte a részére Londonból érkezett hivatalos postát s a késő délutáni órákban látogatást tett a Quai d'Orsay-n, ahol Briand külügyminiszter teán látta vendégül Lord Readinget, Tyrell párizsi angol nagykövetet, La-

valt és Flandint. A csütörtök délelőtti francia minisztertanács után Lord Reading folytatni fogja tárgyalásait a francia kormányférfiakkal.

Párizs, október 8. Reading angol külügyminiszter párizsi tárgyalásaival kapcsolatban diplomáciai körökben megállapítják, hogy most már az angol kormány is elejtette az aranykészletek helyesebb elosztását célzó nemzetközi konferencia tervét.

— Psz, psz. — hallatszik az ajtó felől és most kiderül, hogy mit keres a másik az ajtó mellett. A moziból lassan szállingózik kifelé az álmos happy end-től megolvastott közönség. Janika meg tudja találni a pszichológiai pillanatot:

— Aki a virágot szereti, rossz ember nem lehet — idézi Janika.

Egészen frappáns az ő jelszava... És már megy is, várja a virágot szerető, jó embereket a mozi kijáratánál. (je)

Riadót fuj a Páneurópa-akció kezdeményezője a bolsevizmus ellen

Coudenhove Calergi gróf gyors akciókat követel

Bécs, október 8. Az osztrák fővárosban nagy szenzációt keltett gróf Coudenhove-Calergi, az egész világon ismert Pán-Európa-propagandálónak „Stalin & Cie” címen a napokban megjelent írása. Első megnyilatkozása ez a Pán-Európa akció kezdeményezőjének a szovjet-uralommal szemben. A könyvből adjuk az alábbi jellemző részletet:

Európa Oroszország szellemi offenzíváját ölbetett kezekkel nézi. Megengedik, hogy kommunista propaganda-filmeket mutassanak be, megengedik a kommunista rádiópropagandát, a kommunista miszcionáriusok tevékenységét ugyanakkor, amidőn a szovjetunió semmilyen formában nem tűri, hogy a nyugati ideái behatoljanak területére. Európa még sem meri alkalmazni a paritás elvét és nem meri kizárni Európából a szovjetpropagandát. Oroszország dolgozik, mialatt Európa várakozó álláspontra helyezkedik. Mialatt számos kommunista újság-cikk és röpírat a szovjetuniót mint a munkásság paradicsomát állította oda, Európa elmulasztja felvilágosítani a tömegeket arról, hogy mi megy valójában végbe Oroszországban. Ha Európa tömegei tudnák, mi történik odaát, bizonyára megváltoztatnák véleményüket.

Eveken át szokásban volt a bolsevizmust agyonhallgatni. Holott él és virul. Most az a divat, hogy agyonhallgatják a nyugati civilizációt. Holott ez is tulélheti krízisét, ha tud hinni önmagában és ha van benne harc készség. Ha kész az orosz ideákkal szembeszállani nem hazugságok.

kal, hanem igazsággal. Ha éppen annyi akaratot, hitet és áldozatkészséget tanúsítana, mint saját eszméiért a bolsevik tábort. Fajdalom, erről egyelőre szó sincs. A nagy európai hatalmak közül csak a római egyház ismeri fel teljes mértékben a veszedelmet, ami Európát fenyegeti. A katolikus egyház ugyanis egy új világ-vallás keletkezését látja a bolsevizmusban, ami nagyobb gonddal tölti el, mint a mult évezredben a mohamedán vallás keletkezése.

A kapitalizmus lebecsüli a veszedelmet, különben nem istápolná saját hóhériját és sírásóját szállításokkal, hitelekkel és rendelésekkel. De éppoly rövidlátó az európai szocializmus. Vezérei közül sokan még ma is arról álmodoznak, hogy a második és harmadik internacionálé alkosszon közös frontot a kapitalizmus ellen. Nem látják, hogy a kommunista offenzívának ők lesznek első áldozatai. A fasizmus sem ismeri a konfliktus horderejét, különben nem kacérkodna azzal a gondolattal, hogy szövetségre lép a bolsevik ellenséggel az európai demokrácia ellen.

A bolsevizmus ellen szembe kell állítani az Európai Egyesült Államok ideáját. Európa képtelen megváltoztatni a szovjet politikáját, de meg tudja másítani a saját politikáját. Nem tudja az orosz blokkot szétrombolni, de szembe tudja állítani az európai blokkot, a szovjet-trösztrel szembe tudja állítani az európai vámszövetséget, a vörös hadsereggel az európai szövetségi hadsereget.

Kolozsvári

Takarékpénztár és Hitelbank

Részvénytársaság CLUJ, P. Unirii (volt Mátyás kir.-tér) 7.

Betéteket előnyös kamattal fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. — Olcsó kölcsönöket nyújt.

FIÓKJAI: Dej, Dicsosánmartin, Alba-Iulia, Targu-Mures, Oradea és Timisoara. (Dés, Dicsoszentmárton, Gyulafehérvár, Vásárhely, Várad, Temesvár)

Saját tőkél 145 millió lei

AFFILIÁLT INTEZETEI: Tordaaaranyosmegyei Takarékpénztár Rt. Turda-Torda Alsófehé egyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Aiud-Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Odorheiu-Szekelyudvarhelyen Cristur-Szt.-Keresztur, Szászregenyvidéki Takaré- és Hitel Rt. Reghin-Szászregeny és Népbank Rt. Huecin-Bánffyhyunad, Szamosujvári Hitelbank Rt. Guerla-Szamosujváron.

Minden bankügyletet a legelőnyösebben végézt!
Áruraktáral a vasut mellett.

SPORT

Vasárnap NAC-Universitátea reváns mérkőzése

Cluj-Kolozsvár, október 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). Vasárnap nem mindennapi érdekességű futballmeccsben lesz része a kolozsvári közönségnek: a NAC és az Universitátea csapatai játsják le revánsmérkőzésüket a kolozsvári sporttelepen. A két „nagy” csapat első, nagyváradi találkozásán izgalmas küzdelem után az Universitátea került ki győztesként és így a NAC, mely a legtöbb futballistát szállította az országos válogatottnak, érthetően ambicionálja a győzelmet. A válogatott csapatnak budapesti versége után különösen nagyfontosságú ez a mérkőzés. A válogatott csapat jövőjében most Nagyváradi és Kolozsvár hegemoniájának kérdése is rejtezik, amennyiben a nagyváradi csapatok mellőzése esetén csak a kolozsvári támadósr jöhet a válogatott szempontjából számításba.

Mindkét csapat legerősebb összeállításában veszi fel a küzdelmet. Az Universitáteában Szatmár és Bindea is szerepelnek, míg a NAC ezuttal ismét játszatja a visszatért Bodolát, míg a balhátvéd posztján Albu, a válogatott tankja szerepel. A két csapat összeállítása így a következő:

Universitátea: Szatmár, Bulzan—Sferra, Stefánescu, Dobosan, Ghilezan, Bindea, Abrudan, Sepi, Surlasiu, Tabac.

NAC: Czinczér, Mike—Albu, Borbély, Sternberg, Kádár, Glanzmann, Kovács, Rónai, Bodola, Kocsis.

A meccs elé, melyen az ország amatőr-sportjának hegemoniája dől el, nagy érdek lődéssel nézünk. A küzdelem teljesen nyit de a győzelemre a hazai pályán és a hazai közönség mellett az Universitáteának van nagyobb kilátása. A mérkőzés levezetésére valószínűleg vidéki bírót fognak felkérni.

A nagy mérkőzés előtt a CFR és a Romania barátságos mérkőzést játszanak.

A WAC nyerte meg a harmadik közép-európai mérkőzést is. Prágából jelentik: A harmadik WAC—Sparta találkozásából hatalmas küzdelem után ismét a WAC került ki győztesként. A mérkőzésen biráskodott Corraro (olasz) kifogástalanul teljesítette feladatát, a cseh közönség mégis többször inzultálta. A WAC 1:0-as félidő után a második félidőben is dominálta a mezőnyt. A második gól után a közönség betört a pályára és inzultálta a bécsi játékosokat. A páratlan botrányról a WAC táviratilag értesítette a FIFA-t.

Erdős Laci zsidó lett

Cluj-Kolozsvár, október 8. Erdős Laci elment. A Haggibbor vívógárdájának egyik leglelkesebb és legtalentusabb tagját kiutasították az ország területéről. Erdős Laci valahonnan a magyar alföldről került Kolozsvárra és itt a zsidó sportegylet kebelében találta meg közvetlen baráti körét. Erdős Laci vivott, győléseztett élre került és közben, anélkül, hogy erről számot tudott volna adni magának, zsidó lett...

A Haggibborban szerették Erdős Lacit és ezért, mikor a kiutasítási rendelet már sermüképpen nem lehetett segíteni bucsuestét rendeztek távozásakor. Ott voltak a Haggibbor vívók és a Haggibbor vezetőségének néhány tagja. Volt egy kábor, kedves hangulatot akartak teremteni a távozó jóbarátnak. Elhangzott az első felkőszöntő és a bucsuzó is szólásra emelkedett. Előbb még ment a beszéd, aztán bor mámore alól felbukkant néhány őszinte szó és ezek után már a könnyek kövöztek:

— Olyan helyről jöttem, ahol nem is tudják, mi az a zsidóság. Elkerültem ide Kolozsvárra, ahol egzisztenciát kaptam és megismertem a Haggibbort. Itt felvilágosítottak, hogy ki is vagyok én tulajdonképpen. Nemcsak barátokat, nemcsak vívókat kaptam a Haggibbortól. Tudatam, amely minden másnál több: zsidóságomat datát...

Erdős Laci ekkor sirva fakadt és megdöglött, hogy ezért nem fogja soha eltejezni a Haggibbort és Kolozsvárt.

Dávid Golder,

Nemirovsky világhírű regénye, 136. kve 204 lej Lepage-nál Kvár. Védre utánvétellel, vagy előrefizetve portómentesen

H

As UJ KELET bányágt Főszekes Felelős szer Bukar Hátszegi I. Olkceink után megjelöl

— Küszöbön alakulása. Be-dezignált kanc kításra irányu nek tartják, h tőkön este terj uj birodalmi nek Gessler v kérdésügyi min nácsost és gaz boldt professz

— Franco sz balesete. Mad nagy, a híres s este megjelent nos vacsorán, teletére rendez lyes baleset é az elhangzott jon, elcsuszott lven törte el tört. Az őrnag natóriumba sz

— Aki negy segélyt. Párizs tőztattak egy küli cipézt, totta meg a páz A cipész har egymásután j születését, ugy után vett fel tizezer franko

— A zsidó Moissinak, a meretes salzbu szélsőjobbolda zsidó és abbó klinikán egy n kérdésé csinál támadásokra, hosszú cikkeket rámutat arra, családból száz

— Felmillió viselő Németo tik: Az alkali kongresszusán szágban a mun száma 500.000 és a fizetésred országban a ereje 3 milliár

— Haggibbor délutánja. Hir arról, hogy a 11-én, vasárna vész tél ker nek. Ezen közl formában, hog tenniszszók is megrendezését mint a szezon érdeklődés nyí iránt. A két s jában akarja vók, vagy a te gyobb számban mindkét szak számban óhajt kes versenyen. „Boi's Band” n fogja szolgálta

— A Marpe nőjének 10 év ünneplésben v őzv. Neumann elnöknőjének, l ma egybeesett állásának jubl egyesület titká ción élén ezen a teli elismerő o nőnek az egyes tolmácsolta az kívánságait. W nevében, mig l levő tagok és a az elnököt. Ne vakban mondot sít kötelességé tegek iránt ér szent kötelessé ga dacára továb az egyesület ér dig, kéri azonb mert anélkül n marad. Ezután Akiba főrabbi levő tisztelőjén

HIREK

Az UJ KELET az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Str. Cobălcescu 54.
Clkveink utánnnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Küszöbön az új német kormány megalakulása. Berlinből jelentik: Brüning designált kancellár folytatta kormányalakításra irányuló tárgyalásait. Valószínűleg tartják, hogy a kormánylistát csütörtökön este terjesztheti elő az elnöknek. Az új birodalmi kormány belügyminiszterének Gessler volt hadügyminisztert, közlekedési miniszternek Schmidt titkos tanácsost és gazdasági miniszternek Warnoldt professzort kombinálják.

Franco spanyol repülőhadnagy újabb balesete. Madridból jelentik: Franco őrnagy, a híres spanyol repülőtiszt vasárnap este megjelent Barcelonában egy nyilvános vacsorán, amelyet Marcia ezredes tiszteletére rendeztek. Vacsora közben veszélyes baleset érte. Amikor felállt, hogy az elhangzott pohárköszöntőkre válaszoljon, elcsuszott és lábát ugyanazon a helyen törte el újból, ahol egyszer már elterült. Az őrnagyot súlyos sérüléseivel szanatóriumba szállították.

Aki negyvenkét gyerek után vett föl segélyt. Párizsból jelentik: Párizsban letartóztattak egy Bayer René nevű munkanélkülit, aki különös módon károsította meg a párizsi betegsegélyző pénztárt. A cipész hamisított okmányok alapján egymásután jelentette be három ikrek születését, úgy, hogy negyvenkét gyermek után vett föl segélyt, havonta több, mint tízezer frankot.

A zsidó Moissi. Bécsből jelentik: Moissinak, a nagy osztrák művésznak ismeretes salzburgi afférja alkalmával több szélsőjobboldali lap azt írta, hogy Moissi zsidó és abból, hogy Moissi a salzburgi klinikán egy nő szülését végignézte, zsidókérdést csinált. A művész nem válaszolt a támadásokra, de felesége a bécsi lapokban hosszú cikkekben kel az ura védelmére és rámutat arra, hogy férje ősrégi katolikus családból származik.

Félmillió munkanélküli magántisztviselő Németországban. Londonból jelentik: Az alkalmazottak szakszervezetének kongresszusán közölték, hogy Németországban a munkanélküli magántisztviselők száma 500.000-re rug. A munkanélküliség és a fizetésredukció következtében Németországban a magántisztviselők vásárlóereje 3 milliárd márkával csökkent le.

Haggibbor vívók és tenniszések teadélutánja. Hirt adtunk keddi számunkban arról, hogy a Haggibbor vívók folyó hó 11-én, vasárnap délután a Ferdinand kávéház téli kertjében teadélután rendeznek. Ezen közléseink módosított nyelven formában, hogy nemcsak a vívók, hanem a tenniszések is résztvesznek a teadélután megrendezésében. Ertesülésünk szerint, mint a szezon első teadélutánja, óriási érdeklődés nyilvánul meg ezen rendezvény iránt. A két szakosztály szavazás formájában akarja eldönteni azt, hogy a vívók, vagy a tenniszések részéről volt nagyobb számban közönség. Gondoljuk, hogy mindkét szakosztály közönsége teljes számban óhajt résztvenni ezen igen érdekes versenyen. Zenét a „Haggibbor Young Boy's Band“ most alakult jazz zenekar fogja szolgáltatni.

A Marpe Lanefes Egyesület elnöknőjének 10 éves elnöki jubileuma. Meleg ünnepélyben volt része Szezechat Tora dutoz, Neumann Mórának a Marpe Lanefes elnöknőjének, kinek 10 éves elnöki jubileuma egybeesett az egyesület 10 éves fennállásának jubileumával. Mózes Elek, az egyesület titkára egy egy 15 tagu delegáció élén ezen alkalommal egy díszes kivitelű elismerő okiratot nyújtott át az elnöknőnek az egyesület nevében és beszédében tolmácsolta az egyesület üdvözlését és jókívánságait. Wertheimer Samuné a WIZO nevében, míg Sajovits Nátháné a távollévő tagok és a betegek nevében üdvözölte az elnököt. Neumann Mórné megható szavakban mondott köszönetet, mert működését kötelességérzésből tette, amelyet a betegek iránt érzni mindenki másnak is szent kötelesség. Igéri, hogy elfoglaltsága dacára továbbra is azon szeretettel fog az egyesület érdekében dolgozni, mint eddig, kéri azonban a tagok támogatását is, mert anélkül minden ténykedése meddő marad. Ezután felolvasásra került Glasner Akiba főrabbi urnak, valamint több távollévő tisztelőjének levélbeni üdvözlése.

Jugoszlávia választások előtt

„A szomszédállamoknak nem szabad feltételezniük“ — mondotta Marinkovits külügyminiszter

Belgrád, október 8. Jugoszlávia választások előtt áll. Az új alkotmány megadása után a jugoszláv kormány igyekszik bebizonyítani, hogy komolyan veszi a parlamentárizmust és a népképviselést. Egyben azonban a legnagyobb erélyt és határozottságot mutatja az ellenzék felé és intencióját következetesen viszi keresztül az államélet megszilárdítására.

A kormánynek ez a törekvése különösen megnyilvánul Marinkovits külügyminiszter választási beszédében. Marinkovics hivatkozik arra, hogy a kormány mindent megtett és megtesz a parasztság érdekében. Így Boszniában és Hercegovinában 360 millió dinárt, Horvországban és Szlavóniában 1 milliárdot fizetett ki földbirtokmegváltásért, hogy a parasztságot földhöz juttathassa. Még a szkupstina megnyitása előtt megoldják az agrárproblémát Délserbiában is. Egy nagy agrárbankot alapítanak, mely a parasztságnak egy milliárd dinár kölcsönt fog nyújtani. Marinkovics beszédében rámutatott arra, hogy a diktatura ideje alatt a kormány csak konstruktív munkát alkotott. Amit tettek, az államért tették. Marinkovics külügyminiszter Lincoln Ábraháma, a nagy demokratára hivatkozik, aki szintén kénytelen volt erős kéz politikáját folytatni, mikor az amerikai északi és déli államok összeveszték. „Lincoln akkor azt mondta,

hogy minden az államért van és ezt valljuk mi is“ — mondta Marinkovics.

Mindamellett érzi a kormány, hogy a teljes alkotmányos szabadságot és a demokráciát minden vonalon érvényesíteni kell. Ezért a kormány elhatározta, hogy rögtön a választások után visszaállítja a sajtószabadságot és utat nyit a szélesebb kritika számára. Jugoszláviában mindenki kívánja a teljes alkotmányos szabadság visszaállítását, de ugyanolyan erős az az óhaj is, hogy ez a legbékésebb formák között történjen meg. Ezt megkönnyíti az a tény, hogy dacára a világháborúknak, Jugoszlávia gazdasági helyzete elég kedvező.

Sokat foglalkozik a közvélemény Marinkovicsnak a kijelentésével is, hogy a szomszédoknak nem szabad feltételezniük, hogy Jugoszlávia gyenge. Ez a kijelentés hatással van a népre és ezért is kívánják, hogy a belső konszolidáció és az alkotmányos rend helyreállítása minden zökkenés nélkül menjen végbe.

Mindenki érzi, hogy új államunk történetének komoly fázisába lépett. És bár az ellenzék ma még elég intranzigens álláspontot foglal el és igyekszik a választásokat az urnáktól visszatartani, mégis az a vélemény, hogy a kormány és az ellenzék megkülönböztetése bekövetkezik és az ország normális politikai és társadalmi fejlődés felé indul.

Onegh Sabbath. A kolozsvári Mizrachi ifjúsági szervezetek ma, pénteken este fél 9 órai kezdettel rendezik első 20. évi rendezvényüket a Regele Ferdinand 50. szám alatti, téli imaházban, mely alkalommal dr. Weisz Jenő, a kolozsvári cionista helyicsoport elnöke és Klein Eljáhu rabbi tartanak érdekesnek ígérkező előadásokat. Vendégeket szívesen lát a rendezőség.

Tengerészkatonaikat szállítanak partra a japánok Sanghaiban. Londonból jelentik: Sanghaiban a japán konzul felkereste a város polgármesterét s bejelentette, hogy kormánya ellenséges aktusnak tekint a japánok elleni atrocitások türelmét és megtorlás nélkül hagyását s emiatt kénytelen a japán polgárok biztonságáról tengerészkatonaikat partra szállítása utján gondoskodni.

A nemzetközi pénzügyi piac legújabb hírei. Londonból jelentik: Október 15-ig el kell dölnie, hogy a franciák átvállalják-e az Angol Banknak Ausztriával szemben fennálló 100 millió sillinges követelését, vagy pedig az osztrák jegybank kénytelen lesz rezerváiból kifizetni a hétről-hétre prolongált adósságot. Az augusztus 21-én és szeptember 11-én meghosszabbított s a bankjegyforgalomnak 15 millió fonttal való felemelésére vonatkozó rendelet érvényét további négy héttel meghosszabbították. A newyorki Wall Street szilárdasága jó hatással volt a párizsi értéktőzsdére. Az összes értékek emelkedtek. A francia vezetőpapiroknak az emelkedés 10 százalékos volt. A svéd és norvég jegybankok 8 százalékról 7 százalékra csökkentették a leszámítolási kamatlábát.

Szenzációsan olcsó könyvek

Adler: Marx, a gondolkodó	Lej 25	Kertész: Nemzetköziség utja	Lej 40
Adler: Alkohollizmus és szakszervezetek	Lej 4	Lasalle: Az alkotmányról	Lej 6
Andersen: A muzikális malac	Lej 7	Lasalle: Munkásprogram	Lej 6
Andrejev: A pince mélyén	Lej 48	Macdonald: Szocializmus és társad. L.	Lej 48
Balzac: A lldérc	Lej 20	Marx: Oszályharok Franciaországban	Lej 48
Barbusse: Jézus	Lej 65	Marx: Bér és profit	Lej 20
Bauer: A szocializmus utja	Lej 6	Marx: Harmadik Napoleon államcsinye	Lej 20
Bernstein: A gazdasági történet alapvonalai	Lej 20	Marx: olgárháboru Franciaországban	Lej 20
Bernstein: Mi a szocializmus	Lej 5	Masekincs: A világ népeinek meséiből	Lej 80
Bernstein: Görliztal pártprogram	Lej 12	Migray: Egy keresztény szociális állam története	Lej 18
Bernstein: Lasalle Ferdinand és je-lentősége	Lej 18	„ Az internacionalé története L. 25	Lej 18
Csehov: Kisértetes éjjel	Lej 40	„ Egyház és munkáskérdés L. 5	Lej 18
Csehov: Idegenkenyérén	Lej 40	Müller: Marx és szakszervezetek	Lej 18
Csehov: A fekete barát	Lej 40	Multatul: Max Havelár	Lej 45
Csehov: A koldus	Lej 40	Pach: Társadalmi ember élete	Lej 25
Farkas: Kisértetek	Lej 80	Pargus: Allam, ipar, specializmus	Lej 20
Frensen: A Anna Hollmann el-szüljedése	Lej 15	Róka Tóni: Erger-Berger	Lej 85
Gergely: Játsszik az ucca	Lej 25	Rubin: Egy szegénydiák feljegyzései	Lej 5
Hamsun: Ózsi csillagok	Lej 15	Snowden: Ha a munkáspárt uralomra jut	Lej 6
Jászai: Az agitáció	Lej 4	Szemes: Mi az oszályharc	Lej 5
Kasza: Mi az igazság	Lej 5	Webb: Kapitalizmus hanyatlása	Lej 65
Vanczák: Szakszervezeti demokrácia	Lej 5		

Kaphatók az „UJ KELET“ könyvosztályaiban
 Vidékre utánnvétellel, vagy az összeg és a portóköltség (pénz, vagy bélyeg) előzetes beküldése után szállítunk!

Szilágysági autobus menetrend

Érvényes 1931. október 1-től

Csucsá—Szilágysomlyó—Nagykároly:						Zilah—Szilágysomlyó—Nagykároly:									
Indul			Érkezik			Indul			Érkezik						
I.	II.	III.	I.	II.	III.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.		
—	10.25	16.35	CSUCSA	9.50	15.50	—	7.35	11.20	13.30	17.30	ZILAH	8.15	9.30	13.15	18.45
7.15	11.40	17.50	Kraszna	8.30	14.30	18.25	8.15	12	14.10	18.10	Varsolc	7.35	8.50	12.35	18.10
7.30	11.55	18.05	Varsolc	8.15	14.10	18.10	8.40	12.20	14.30	18.30	Szilágysomlyó	7.15	6.45	12.15	17.45
8.40	12.15	18.25	Szilágysomlyó	7.15	13.45	17.45	10	—	16	—	Tasnád	5.30	—	—	16
10	16	—	Tasnád	5.30	—	16	11	—	17	—	NAGYKÁROLY	4.30	—	—	15
11	17	—	Nagykároly	4.30	—	15									
Érkezik			Indul			Érkezik			Indul						

NAPROL-NAPRA

Coventry közelében szántóversenyt rendeztek. A kijelölt földsvot egy tizennyolc éves fiu, Edgar Frederick szántotta fel leggyorsabban. 38 nagy gyakorlatu mezőgazdasági munkás teljesítménye a fiatal fiu mögött maradt. A győztes díjat kapott.

St. Nazaire egyik dokkjában most épül a világ leghosszabb óceánjáró hajókiosz-szusa. Hossza 1020 láb, vízkiszorítása 70 ezer tonna. A hajó egyik fedélzetén uccák vonulnak kávé üzletekkel, mulatóhelyekkel és kávéházakkal. A luxushajón 2132 ember utazhat.

Chaplin még nem döntött, hogy meddig marad Európában, de valószínű, hogy közelebről visszatér Hollywoodba. A nagy amerikai filmszínész részt vett a Jeanette Macdonald filmszínész női tiszteletére rendezett londoni bucsubanketten.

Halifaxból jelentik, hogy a part közelében iszapba furódva megtalálták a Bremen luxusgőzös postarepülőgépét. A géppel csak egyik pilóta holttestét emelték ki az iszapból. Arról még nincs jelentés, hogy mi történt a repülőgép által hozott postával.

Aaruban egy az örültekházából nemrég szabadon bocsátott elmebeteg kézzurásokkal megsebesítette Scherer szövetségi tanácsost. Állapota a kórházban válságosra fordult.

Kávé ellenében szentet kér Németországtól Brazília kormánya. Newyorkból jelentik: Rio de Janeiről jelentik, hogy a brazil kormány közelebről ajánlatot tesz Németországnak ruhr-vidéki szén és kávé cseréje iránt.

Bomba robbant Berlinben a közúti vasut sinjein. Berlinből jelentik: Berlin Neukölln városrészében közúti vasúti sinen bomba robbant. Szerterhulló darabjai egy tizéves gyermeket súlyosan és egy asz-szonyt könnyebben megsebesítettek.

Küszöbön áll a Federal Reserve Bank kormányozójának európai utja. Londonból jelentik: Burgess, a Federal Reserve Bank kormányozójának európai utja közvetlenül küszöbön áll. Az ut célja az, hogy az alkotmányozó a helyszínen tájékozódjék az európai pénzügyi helyzetről.

A Haggibbor vasárnapi teadélutánján fog bemutatkozni a Haggibbor-jazz, melynek működése elé táncosok körében nagy érdeklődéssel néznek. A sportszezon zárultával most táncolni fognak a sportolók s éppen ezért a Haggibbor teának már ele ve is biztosítva van a sikere. A Ferdinand kávéház szép tánctermében minden lehetősége megvan a kellemes szórakozásnak. A teadélután négy órakor kezdődik és kilencig tart.

Sportélet Balázsfalván. Dr. Borsan közjegyző önfeláldozó agitátása következtében a balázsfalvi sportélet az utóbbi időben igen szép fejlődésnek indult. A balázsfalvi futbalcsapat: Clubul Sportiv Blaj amely egyike lett Erdély legjobb vidéki együttesének és sorra aratja sikereit. A CSB a piski CFR-t 4:1, a gyulafehérvári Fraternitást 4:0, legutóbb pedig az erzsébetfalvi Gloriát 4:1 arányban győzte le. A csapat főerősége a veterán Deák Fifi, a kolozsvári vasutasok egykori nagykapességű játékosa, aki 40. évét meghazudtoló frissességgel irányítja a balázsfalvi csapatot. Ugyancsak a CSB-ben szerepelnek eredményesen Naftali és Székely, a kolozsvári Haggibbor volt játékosa.

